

Національний університет "Острозька академія"
Навчально-науковий інститут лінгвістики
Кафедра комп'ютерної лінгвістики

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня магістра
на тему:

Мовні засоби експресії військових в іншому середовищі

Виконала студентка 2 курсу, групи ЗМКЛ-21

спеціальності: 035 Філологія

спеціалізації: 035.10 Прикладна лінгвістика

Дубінчук Анастасія Андріївна

Керівник: кандидат педагогічних наук, доцент

Галецький Сергій Миколайович

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

Роботу розглянуто і допущено до захисту
на засіданні кафедри комп'ютерної лінгвістики

протокол № ___ від “ ___ ” _____ 2024 р.

Зав.кафедри _____ Леся КОЦЮК

Острог – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУПЗ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ
ВИРАЖЕННЯ ЕКСПРЕСІЇ8

1.1. Визначення та особливості військового дискурсу8

1.2. Поняття експресії в лінгвістиці14

1.3. Мовні засоби вираження експресії та її функції16

Висновки до розділу 125

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗАСОБІВ МОВНОЇ ЕКСПРЕСІЇ ВІЙСЬКОВИХ В ІНШОМУ
СЕРЕДОВИЩІ27

2.1. Лексичні засоби вираження експресії27

2.2. Синтаксичні засоби та особливості побудови висловлювань48

2.3. Фразеологічні одиниці та їх функція у вираженні емоцій65

Висновки до розділу 278

ВИСНОВКИ80

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ85

ВСТУП

У сучасному світі військовий дискурс відіграє ключову роль не лише в рамках військових операцій, а й у ширшому соціально-політичному контексті. Збройні конфлікти останніх десятиліть, зокрема війна в Україні, виявили значний вплив мовної комунікації на формування суспільних настроїв, мобілізацію громадськості та міжнародну підтримку. Особливу увагу привертає феномен мовної експресії, який є інструментом не лише передачі інформації, а й формування емоційного зв'язку між військовими та цивільним суспільством. Саме мовні засоби експресії дозволяють військовим не лише висловлювати свої емоції та переживання, але й доносити важливі меседжі у доступній та впливовій формі.

Актуальність дослідження також зумовлена зростаючим інтересом до комунікації в екстремальних умовах. Військовослужбовці, опинившись у нетипових для себе середовищах, таких як цивільні або міжнародні, змушені адаптувати свій мовний стиль. Це породжує унікальний дискурс, який поєднує військову термінологію, емоційно забарвлену лексику, фразеологізми та синтаксичні конструкції з метою посилення впливу на аудиторію. Такі мовні зміни стають не тільки відображенням психологічного стану військових, але й важливим елементом соціальної взаємодії та конструювання колективної ідентичності.

Крім того, в умовах інформаційної війни мовна експресія використовується як ефективний інструмент впливу на міжнародну громадську думку. Завдяки виразності та емоційній насиченості мовлення, військові можуть більш ефективно привертати увагу до актуальних проблем, формувати позитивний імідж своєї держави та сприяти мобілізації міжнародної підтримки. У цьому контексті дослідження мовних засобів експресії військових набуває особливого значення, оскільки дозволяє виявити закономірності їх використання, а також оцінити їх ефективність у різних комунікативних ситуаціях.

Об'єктом дослідження є мовні засоби експресії, які використовуються військовими в умовах адаптації до нового комунікативного середовища.

Предметом дослідження є лексичні, синтаксичні та фразеологічні засоби мовної експресії, що функціонують у військовому дискурсі, а також їх роль у забезпеченні емоційного впливу, виразності та ефективності комунікації в нетипових для військових ситуаціях.

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі мовних засобів експресії, які використовуються військовими в іншому середовищі, а також у визначенні їхньої ролі у створенні емоційного впливу та комунікативної ефективності.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**:

- охарактеризувати поняття військового дискурсу, його особливості та значення у комунікації військових;
- визначити сутність і функції експресії в лінгвістиці, зокрема у військовому дискурсі;
- проаналізувати мовні засоби вираження експресії, розкрити їхню специфіку та функції;
- дослідити лексичні засоби експресії, які використовуються військовими, та визначити їхній внесок у формування емоційного змісту висловлювань;
- вивчити синтаксичні засоби експресії та їхню роль у побудові виразних та емоційно насичених висловлювань;
- проаналізувати фразеологічні одиниці, що застосовуються у військовому дискурсі, та їх функцію у вираженні емоцій.

Методи дослідження були обрані з урахуванням специфіки аналізу мовних засобів експресії у військовому дискурсі, що дало змогу забезпечити всебічне вивчення об'єкта та предмета дослідження:

- Описовий метод застосовувався для систематизації теоретичних відомостей щодо військового дискурсу та експресії як лінгвістичного явища. Він дозволив детально описати основні характеристики мовних засобів, їхню функціональну спрямованість і роль у комунікації.

- Метод аналізу та синтезу використовувався для глибокого осмислення зібраного матеріалу. Аналіз дав змогу виокремити конкретні мовні одиниці та синтаксичні конструкції, що виконують експресивну функцію, тоді як синтез дозволив поєднати ці елементи у цілісну картину, враховуючи їхню взаємодію у текстах.

- Метод суцільної вибірки забезпечив відбір усіх прикладів мовної експресії із досліджуваних текстів. Це дозволило отримати репрезентативний матеріал для аналізу, уникаючи суб'єктивного відбору даних.

- Метод контекстуального аналізу застосовувався для вивчення лексичних, синтаксичних та фразеологічних засобів у контексті, що дозволило розкрити їхню комунікативну функцію та визначити вплив на емоційне сприйняття адресата.

- Кількісний метод використовувався для підрахунку частоти вживання різних мовних засобів експресії. Це дало змогу виявити домінуючі засоби вираження експресії, визначити їхню частотність і відсоткове співвідношення в текстах, що підвищило об'єктивність отриманих результатів.

Апробація результатів дослідження.

Теоретичне значення роботи полягає у розширенні наукових уявлень про функціонування мовних засобів експресії у військовому дискурсі. Дослідження вносить вагомий внесок у розвиток теорії дискурсу, прагматики та стилістики, зокрема, у вивчення експресивності як ключового елементу комунікації в умовах підвищеної емоційної напруги. Результати роботи сприяють кращому розумінню механізмів створення емоційного впливу та рольової взаємодії мовця і слухача в дискурсі, що формує унікальне середовище міжособистісного спілкування.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування отриманих результатів у кількох напрямках. Зокрема, вони можуть бути корисними для підготовки навчальних матеріалів з теорії дискурсу, стилістики, прагматики та

перекладознавства. Практичні рекомендації можуть бути використані у військових навчальних закладах для вдосконалення комунікації в стресових умовах.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше здійснено комплексний аналіз мовних засобів експресії у військовому дискурсі на матеріалі інтерв'ю українських військових, які діють в умовах іншого середовища. Дослідження дозволило виявити специфіку використання лексичних, синтаксичних та фразеологічних засобів у комунікації військовослужбовців, підкреслюючи їхню роль у створенні емоційного впливу та посиленні когнітивного зв'язку з аудиторією.

Матеріалом дослідження стали відеоінтерв'ю українських військових, що відображають реальний мовленнєвий контекст їхньої комунікації в умовах війни. Зібрані матеріали містять як офіційні виступи, так і особисті розповіді, що дає змогу проаналізувати мовні засоби експресії в різних стилістичних та комунікативних ситуаціях. У ході дослідження було виділено понад 250 прикладів, які ілюструють специфіку використання лексичних, синтаксичних та фразеологічних засобів у військовому дискурсі.

Магістерська робота складається з вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків та списку використаних джерел.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено його об'єкт, предмет, мету, завдання, наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи. Також описано використані методи дослідження та наведено короткий огляд структури роботи.

Перший розділ – «Теоретичні основи дослідження мовних засобів вираження експресії» – охоплює три підрозділи. У першому підрозділі розкрито визначення військового дискурсу, проаналізовано його основні характеристики, акцентуючи на специфіці функціонування у кризових умовах. Другий підрозділ присвячений поняттю експресії в лінгвістиці, її ролі у комунікації та основним підходам до вивчення цього феномену. У третьому підрозділі розглянуто мовні засоби вираження експресії, включаючи їх функціональні особливості та вплив на

реципієнта. Теоретичний аналіз у цьому розділі закладає основу для подальшого практичного дослідження. Розділ завершується підсумковими висновками.

Другий розділ – «Аналіз засобів мовної експресії військових в іншому середовищі» – є практичним і складається з трьох підрозділів, кожен з яких присвячено окремим групам мовних засобів.

- У першому підрозділі детально аналізуються **лексичні засоби вираження експресії**, включаючи емоційно забарвлену лексику, метафори, гіперболи, okazionalizmi та інші одиниці, які забезпечують емоційну та когнітивну виразність висловлювань. Розглядається їх вплив на формування емоційного забарвлення тексту.

- Другий підрозділ присвячений **синтаксичним засобам та особливостям побудови висловлювань**, зокрема використанню інверсій, паралелізму, риторичних питань, еліпсису та інших структурних прийомів, що підсилюють експресивний ефект. Особлива увага приділяється ролі синтаксичних засобів у побудові ритміко-інтонаційного малюнка тексту.

- Третій підрозділ аналізує **фразеологічні одиниці**: кліше, ідіоми, метафоричні фразеологізми. Зроблено акцент на їх функції у передачі емоційного та оцінного змісту, а також на їх ролі в структурі військового дискурсу.

Кожен підрозділ другого розділу підкріплений значною кількістю прикладів із відеоінтерв'ю, що дозволяє ілюструвати реальне функціонування мовних засобів експресії в дискурсі українських військових.

У **висновках** узагальнено результати дослідження, акцентовано на виявлених особливостях використання мовних засобів експресії у військовому дискурсі, що функціонує в іншомовному середовищі. Підкреслено важливість цих засобів для створення емоційного впливу та збереження ідентичності в умовах кризової комунікації.

Загальний обсяг роботи – 90 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ ЕКСПРЕСІЇ

1.1. Визначення та особливості військового дискурсу

Дискурс є важливим поняттям сучасної лінгвістики та теорії комунікації, яке охоплює широкий спектр мовленнєвої діяльності в контексті соціальної взаємодії. Він включає не лише мовні аспекти, але й екстралінгвістичні фактори, такі як соціокультурні установки, мета комунікації, знання про світ, які разом формують цілісну комунікативну картину. Згідно з В. Бурбело, дискурс становить собою систему комунікативних одиниць, які повторюються і організовані у функціонально-смислову єдність. Ця система має свій комунікативний модус, що визначає інші мовні параметри [6, с. 80].

Ю. Косенко наголошує на тому, що дискурс відображає не лише лінгвістичні елементи, але й концептуальні структури, які є основою комунікації. Такий підхід дозволяє дослідити, як текст і контекст взаємодіють у процесі спілкування, а також як формується суспільне сприйняття [21, с. 162]. І. Шевченко розширює цю ідею, підкреслюючи, що дискурс – це не лише текст або мовлення, але й процес, який включає створення, передавання та сприйняття інформації. У цьому процесі задіяні як лінгвальні, так і позалінгвальні аспекти, що робить його багатоаспектним феноменом [44, с. 106].

Дж. Кук пропонує трактувати дискурс як складну мовленнєву структуру, яка має внутрішню логіку, інтенцію та соціокультурний контекст. Це дозволяє аналізувати не лише мовленнєві конструкції, але й соціальні та психологічні аспекти, які лежать в основі комунікативних актів [47, с. 156]. Н. Павленко додає, що дискурс є складним механізмом передачі інформації, який інтегрує мовленнєві, когнітивні та соціокультурні елементи. Його вивчення потребує міждисциплінарного підходу, що включає лінгвістичний, когнітивний, соціологічний, психологічний, семіотичний та інші аспекти [26].

Так, дискурс не можна розглядати ізольовано від соціального та культурного контекстів. Його міждисциплінарне дослідження дозволяє глибше зрозуміти комунікативні процеси, які відбуваються у суспільстві, що є надзвичайно важливим у сучасному інформаційному просторі.

С. Холл трактує дискурс як процес використання мови в конкретних контекстах з визначеною метою, наголошуючи на його комунікативній спрямованості [56, с. 6]. На відміну від цього, М. Фуко розглядає дискурс як соціокультурну практику, яка виходить за межі суто лінгвістичних структур і включає всі аспекти взаємодії мови з суспільством [54, с. 103].

З іншого боку, С. Елстейн проводить розмежування між поняттями тексту і дискурсу. Він визначає текст як статичний результат мовленнєвої діяльності, тоді як дискурс постає як динамічний процес, що враховує контекст комунікації, соціальні умови та засоби вираження [51, с. 28, 69]. Подібного погляду дотримується й Г. Відоусен, який наголошує, що дискурс включає не лише сам текст, а й контекст його створення, зокрема ситуацію, в якій він виникає [65, с. 4]. Таким чином, дискурс є явищем, що інтегрує мовний матеріал із соціальними та культурними факторами.

Дж. Хоторн також звертає увагу на розмежуванні тексту і дискурсу, підкреслюючи їхню різну природу. За її твердженням, текст є локальним мовним явищем, тоді як дискурс охоплює ширшу комунікативну динаміку, включаючи контекст, взаємодію з аудиторією та вплив на соціокультурні аспекти [57, с. 189]. Подібний підхід демонструє і Д. Крістал, яка розглядає дискурс як процес, що не обмежується сукупністю слів, а включає реальні ситуації комунікації та культурний контекст [48, с. 116].

Дискурс, як складне явище, виходить за межі традиційного розуміння мови, охоплюючи не лише її формально-лінгвістичні особливості, але й широкий спектр комунікативних актів, що включають соціальні, культурні та психологічні аспекти. Згідно з концепцією Т. ван Дейка, дискурс є інтегральним процесом, який враховує не лише змістовну сторону висловлювань, але й участь комунікантів, їхні когнітивні процеси та соціокультурний контекст [50, с. 118]. Учений наголошує,

що дискурс відображає ментальні та культурні структури на різних рівнях – від національного до індивідуального [49, с. 72-74].

Подібного погляду дотримується і Н. Ферклаф, який підкреслює мультимодальність дискурсу, враховуючи в ньому не лише вербальні компоненти, але й візуальні та невербальні засоби комунікації. Це дозволяє розглядати дискурс як інструмент аналізу широкого спектра соціальних явищ [53]. Р. Фаулер, у свою чергу, визначає дискурс як багатовимірне явище, що включає не тільки мовленнєві конструкції, але й соціокультурний контекст, у якому вони функціонують. Він акцентує увагу на тому, що дискурс є процесом формування значень, який залежить від сприйняття, інтерпретації та суспільних норм [55, с. 86].

Ф. Генрі та К. Тейтор зосереджують увагу на соціальній функції дискурсу, зазначаючи, що він є механізмом, який впливає на формування колективних переконань і соціальних практик. Вони стверджують, що дискурс не лише відображає реальність, але й активно її конструює, формуючи способи інтерпретації подій і явищ у суспільстві [58, с. 25].

Дискурс є важливим соціокультурним явищем, що відіграє ключову роль у формуванні суспільних значень та ідеологій. Його специфіка визначається комунікативними цілями, що охоплюють передачу інформації, координацію дій, а також створення емоційного впливу. Дискурс не тільки відображає реалії, але й активно їх конструює, впливаючи на сприйняття суспільством певних подій чи явищ [26].

Згідно з Р. Сколоном, дискурс не піддається універсальній класифікації через різноманітність його проявів. Учений поділяє дискурси на персональні та інституційні. Персональні дискурси виражають індивідуальні погляди та досвід, зокрема через щоденники, дописи у соціальних мережах чи приватні бесіди. Інституційні ж дискурси відображають колективні цінності та цілі певних соціальних структур, таких як політичні, релігійні чи академічні установи [59].

Інституційний дискурс, як підкреслює І. Царьова,, виконує значущу функцію у формуванні громадської думки. Він є механізмом комунікації між різними суспільними групами, інтегруючи різні цілі, контексти та види матеріалів. Така

взаємодія реалізується через різні жанри та стратегії, що сприяє адаптації змісту до потреб аудиторії [39, с. 111].

Дискурс також можна розглядати як процес, що враховує соціокультурні та ситуаційні аспекти, і як результат, закріплений у текстовій формі. На відміну від тексту, що є структурною одиницею, дискурс пов'язаний із його реалізацією в конкретному соціальному контексті, взаємодіючи з ментальними процесами та позамовними умовами [37, с. 160].

Військовий дискурс, будучи інституційним за своєю природою, вирізняється унікальними мовними засобами. Він часто насичений неологізмами, які відображають нові реалії та соціокультурні зміни. Такі мовні прийоми сприяють осмисленню нових явищ і переосмисленню існуючих через метафори та метонімії. Це дозволяє створювати яскраві образи, що підсилюють емоційний вплив та ідентичність тексту [39, с. 111].

Військовий дискурс є вагомим інструментом впливу на формування суспільної свідомості, зокрема у контексті створення певних соціальних норм та моделей поведінки. Як зазначає І. Петренко, дискурс відіграє ключову роль у конструюванні масової свідомості, формуючи рамки для сприйняття та інтерпретації подій окремими соціальними групами [28, с. 55-56]. Це твердження набуває особливого значення в умовах сучасних інформаційних та військових протистоянь.

Поняття військового дискурсу варто розглядати в двох основних аспектах. З одного боку, воно охоплює широкий спектр комунікації, яка стосується військових питань, зокрема дипломатичних, політичних, економічних та наукових аспектів [34, с. 98]. З іншого боку, військовий дискурс може бути звуженим до мовленнєвих практик, безпосередньо пов'язаних з виконанням військових операцій. У цьому контексті особлива увага приділяється таким елементам, як тактичні настанови, комунікаційні протоколи та інформаційна війна.

Значення військового дискурсу не обмежується лише забезпеченням оперативної взаємодії в умовах бойових дій. Він також відображає світоглядні та культурні установки, які впливають на учасників комунікації. Як стверджує

Л. Корольова, цей тип дискурсу покликаний забезпечити максимально точно і зрозуміле передавання інформації, що є критично важливим у ситуаціях, де на кону стоїть людське життя [20, с. 372].

До лінгвістичних особливостей військової комунікації належать використання спеціалізованої лексики, що стосується військових дій, структури збройних сил, тактичних операцій та інших аспектів військового життя [38, с. 190]. Крім того, у військових текстах часто можна зустріти терміни, що підкреслюють оборонний або миротворчий характер дій власної армії, протиставляючи їх агресивним або руйнівним діям супротивника [33, с. 54]. Таким чином, військовий дискурс формується як когнітивно-комунікативна система, що включає як раціональні, так і емоційні оцінки воєнних подій.

Мовленнєва діяльність, що охоплює військові питання, збройні конфлікти та пов'язану з ними специфіку, вирізняється низкою унікальних мовних ознак, серед яких виділяється активне використання спеціалізованої лексики, термінів і фразеологізмів. У цьому контексті, важливо зазначити наявність окремих стилістичних прийомів та мовних засобів, які складають власну мовну парадигму цього типу дискурсу. Науковець В. Погонєць визначає цю комунікаційну сферу як соціально-професійний дискурс, що відображає військову діяльність та перебіг воєнних дій, актуальних як у традиційній, так і сучасній формах [30, с. 46-47]. Подібну точку зору підтримує І. Стаднік, наголошуючи, що воєнна ситуація, яка вербалізується у військових текстах, є своєрідним «діалогом» між різними культурами та соціальними групами. Цей дискурс здатний репрезентувати багатогранні аспекти національної картини світу, включаючи мовні, соціальні, культурні та політичні поля [33, с. 65].

Мовні засоби, що використовуються у сфері військової комунікації, вирізняються стислістю, точністю та однозначністю, оскільки це необхідно для забезпечення ефективного обміну інформацією. Уникнення будь-якої двозначності має першочергове значення в контексті військових операцій. Тому стандартизовані мовні форми є домінуючими у різних типах документів, таких як накази, бойові інструкції, регламенти, що підкреслює важливість чіткості та точності [20, с. 372].

Військова комунікація вирізняється своєрідними лінгвістичними характеристиками, що відображають її специфіку. Насамперед це виявляється у використанні спеціалізованої лексики, яка охоплює поняття, пов'язані з військовими операціями, структурою збройних сил та іншими аспектами військової діяльності [38, с. 190]. Окрему увагу слід приділити термінології, що звертає увагу на оборонний чи миротворчий характер дій однієї сторони та водночас характеризує дії супротивника як агресивні чи руйнівні [33, с. 54]. Це свідчить про значну ідеологічну складову у військовому дискурсі, що використовується для створення певного образу подій та учасників конфлікту.

Важливо зазначити, що військовий дискурс функціонує як когнітивно-комунікативна система, яка поєднує раціональні та емоційні оцінки. Це дозволяє йому передавати не лише об'єктивну інформацію про події, але й формувати суб'єктивне сприйняття війни [30, с. 46-47]. Військова мовленнєва діяльність охоплює специфічну лексику, терміни, фразеологічні звороти, а також стилістичні прийоми, що створюють унікальну мовну парадигму. Дослідники підкреслюють, що цей дискурс не лише відображає воєнну реальність, але й репрезентує національні, культурні та політичні особливості [33, с. 65].

Однією з головних характеристик військової комунікації є точність і стислість. Це забезпечує уникнення будь-якої двозначності, що є критично важливим у контексті військових операцій. Стандартизовані мовні форми, які домінують у наказах, бойових інструкціях та регламентах, сприяють ефективному обміну інформацією [20, с. 372].

Отже, військовий дискурс є складним феноменом, що поєднує мовні, когнітивні та соціокультурні елементи. Його особливості визначаються не лише специфічною термінологією та фразеологією, але й функціональною роллю в комунікації: від передачі інформації та координації дій до формування суспільних наративів і підтримки морального духу. Стислість, точність і уникнення двозначностей є ключовими характеристиками, що забезпечують ефективність військового спілкування. Таким чином, військовий дискурс не лише описує реалії

воєнних дій, але й активно впливає на їхнє сприйняття та інтерпретацію в суспільстві.

1.2. Поняття експресії в лінгвістиці

Експресія є невід'ємною частиною мовленнєвої діяльності, оскільки відображає внутрішній світ людини: її емоції, думки, стереотипи та життєвий досвід. За словами дослідників, кожен текст несе в собі емоційний слід мовця, навіть після того, як він відокремлений від автора. Цей слід створює емоційний відгук у читача або слухача, що підкреслює особливу роль мови як засобу передачі не лише інформації, але й емоцій [35, с. 192].

Мовленнєва діяльність розглядається як інтерактивний процес, що включає створення, передачу та сприйняття висловлювань. Цей процес є продуктом колективного досвіду та культури, оскільки мовленнєві акти відображають когнітивну і соціальну діяльність етносу. У ході мовленнєвої взаємодії реалізується не лише обмін інформацією, але й взаємне розуміння через декодування закладених у тексті значень [29, с. 7].

Експресивність у лінгвістиці розглядається з різних підходів і вживається у двох основних значеннях. У широкому сенсі вона сприймається як загальна властивість мови, пов'язана з її здатністю до виразності. У вузькому сенсі експресивність розглядається як лексико-семантична характеристика окремих мовних одиниць. Також існують різні методологічні підходи до її вивчення. Функціональний підхід акцентує увагу на засобах, які додають мовленню виразності, тоді як мовний підхід зосереджується на стилістичних і семантичних аспектах мовних одиниць [45, с. 81].

Експресія як функціонально-семантична категорія виконує важливу комунікативну функцію – забезпечує емоційний вплив. Її реалізація можлива завдяки широкому спектру мовних засобів, серед яких тропи і фігури. Саме вони сприяють підсиленню емоційного ефекту, створюючи особливу атмосферу у тексті. Ці засоби є надзвичайно важливими не лише для лінгвістичних досліджень, але й для практики перекладу. Недостатнє розуміння або неправильне відтворення

експресивних засобів може призвести до спотворення інтенцій мовця та неточностей у сприйнятті тексту [41, с. 34].

Експресія як лінгвістичне явище відображає одну з ключових властивостей мови – здатність до створення виразних і емоційно насичених висловлювань. Вона тісно пов'язана з експресивністю, однак ці поняття мають різні аспекти. Експресивність є ширшою категорією, яка включає логічну, модальну та емоційну компоненти. Логічна експресивність спрямована на точне й зрозуміле донесення змісту, модальна – на передачу ставлення мовця до висловлюваного, а емоційна – на створення емоційного забарвлення висловлювання [9, с. 140].

На думку дослідників, експресія виражається через різні мовні рівні: лексичний, граматичний, стилістичний. Вона виявляється у виборі слів, синтаксичних конструкцій, використанні стилістичних прийомів для підсилення впливу висловлювання на реципієнта [15, с. 57]. Однак слід відзначити, що поняття експресії та виразності нерідко ототожнюються. Виразність, за деякими тлумаченнями, є лише складовою експресії або її інтенсивнішою формою [23, с. 187].

Заслуговує на увагу й тлумачення експресії як сили мовного вираження, що підсилює комунікативний ефект висловлювання. Відповідно, експресивність у вузькому сенсі може розглядатися як логіко-емоційна виразність, яка посилюється за допомогою різнорівневих мовних засобів і градації ознак [25, с. 26].

Експресія в мовленні є складним феноменом, що інтегрує мовні, психологічні та соціальні аспекти комунікації. Вона слугує важливим інструментом для підсилення емоційного і логічного змісту висловлювань, надаючи їм особливої виразності та впливовості. Дослідники підкреслюють, що експресія в мовленні проявляється через прагматичний ефект, який впливає на емоційно-психологічний стан адресата, передаючи не лише інформацію, а й суб'єктивні оцінки, наміри мовця [14, с. 156].

Експресія має міждисциплінарну природу, розташовуючись на перетині стилістики, семантики та прагматики. Вона відображає взаємодію мовних і позамовних чинників, таких як соціальні норми, культурні контексти та особисті

емоції мовця. У цьому контексті експресія стає засобом підсилення виразності, що забезпечує ефективне донесення думок і почуттів [4, с. 15].

Згідно з енциклопедичним визначенням, експресивність є здатністю мовних одиниць підсилювати логічний та емоційний зміст висловлювання. Це явище базується на принципі протиставлення: нейтральні мовні засоби набувають експресивності через зіставлення з емоційно забарвленими елементами [13, с. 156]. Важливо зазначити, що експресія не зводиться лише до емоційності; вона охоплює також інші аспекти висловлювання, такі як волюнтативний, естетичний, соціально-оцінний тощо [42, с. 7].

Експресія не лише відображає, але й підсилює виразність висловлювань. Вона слугує механізмом збільшення впливової сили мовлення, акцентуючи увагу на ключових елементах тексту. Завдяки цьому висловлювання набуває особливої емоційної та когнітивної значущості, що забезпечує його ефективну перцепцію [41, с. 217].

Отже, експресія в лінгвістиці є багатовимірним явищем, яке поєднує емоційний, когнітивний і соціальний компоненти мовлення. Вона виконує ключову роль у комунікації, забезпечуючи емоційний вплив на адресата та підсилюючи виразність висловлювань. Експресія реалізується через різнорівневі мовні засоби, зокрема лексичні, граматичні та стилістичні, що дозволяє адаптувати висловлювання до різних комунікативних цілей. Її дослідження є важливим для розуміння механізмів емоційного впливу мовлення, що сприяє більш ефективному аналізу мовленнєвих актів у різних соціокультурних контекстах.

1.3. Мовні засоби вираження експресії та її функції

Експресивний потенціал мови проявляється через різноманітність мовних засобів, що функціонують на всіх рівнях мовної системи. Основна мета таких засобів – передати суб'єктивне ставлення мовця до змісту висловлювання або до його адресата. Серед них найбільш продуктивними є лексичні одиниці, які відіграють ключову роль у вербалізації емоційних і раціональних інтенцій мовця [43, с. 11].

Емоційна лексика вирізняється тим, що поряд із об'єктивним значенням вона передає суб'єктивні оцінки. Експресія, як сила і виразність висловлювання, є невід'ємною складовою емоційної лексики, допомагаючи мовцю передати як позитивні, так і негативні емоції [18, с. 98]. У цьому контексті умовність розподілу лексики на емоційну та експресивну стає очевидною, оскільки ці категорії тісно переплітаються.

Емоційно марковані мовні одиниці, взаємодіючи з логічними структурами, збагачують мову новими виражальними засобами. Вони інтегрують емоційний досвід і національні особливості мовлення, що підкреслює унікальність кожної культури [43, с. 187]. Таким чином, спосіб вираження емоцій у мові є одним із визначальних факторів ідентичності народу.

Сучасне мовознавство дедалі більше спрямовується на антропоцентричний підхід, який спирається на дослідження зв'язку між мовою та людиною. Такий підхід дозволяє більш глибоко вивчати експресивність мовних засобів у контексті їхнього впливу на адресата та відображення внутрішнього світу мовця [5, с. 6].

Особливе місце серед засобів емоційно-оцінної лексики посідають вигуки, інтимні звертання та слова із суфіксами, що додають висловлюванням пестливості, зменшеності або, навпаки, згрубілості. Ці мовні одиниці сприяють створенню більш інтимної або, навпаки, жорсткішої атмосфери в комунікації [7, с. 77].

Експресивність мовлення відіграє ключову роль у передачі почуттів, емоцій та оцінок. Вона може бути як невід'ємною частиною окремих мовних одиниць, так і створюватися контекстуально. Деякі слова вже містять у своєму значенні позитивну чи негативну оцінку, інші набувають експресивного забарвлення залежно від мовленнєвої ситуації або контексту. Це дозволяє варіювати силу емоційного впливу залежно від комунікативної мети [27, с. 12-14].

Кожен стиль мовлення має свою специфічну експресивність. Наприклад, наукові тексти характеризуються стриманою, «холодною» експресивністю, тоді як художні тексти насичені яскравими емоційними забарвленнями. Важливою особливістю є те, що навіть нейтральна лексика в певних контекстах може набувати емоційного забарвлення. Це досягається через метафоризацію, використання фігур

мови або зіткнення прямого і переносного значень, що значно підсилює експресивний ефект [27, с. 13].

Експресивність може реалізовуватися на різних мовних рівнях: лексичному, граматичному, синтаксичному. Лексичні засоби включають слова з емоційно-оцінними суфіксами чи префіксами. Граматичні засоби полягають у використанні спеціальних конструкцій, що підкреслюють емоційність або інтенсивність висловлювання. Контекстуальні чинники також мають значний вплив на сприйняття мовних одиниць, змінюючи їхнє значення залежно від комунікативної ситуації [27, с. 14].

Експресивність у мові виконує ключову роль у створенні емоційного та когнітивного зв'язку між мовцем і реципієнтом. Це стає особливо помітним у таких жанрах, як художні тексти, публіцистика та розмовне мовлення. Експресивні слова та конструкції допомагають не лише передавати інформацію, а й формувати емоційну атмосферу, впливаючи на психічний стан адресата та його соціальні уявлення [27, с. 12-14].

Дослідники виділяють два ключові чинники, які впливають на сприйняття експресивності: об'єктивні та суб'єктивні. До об'єктивних належать особливості тексту, включаючи його зміст і структуру. Вони забезпечують загальне враження від тексту як об'єкта сприйняття. До цієї групи також відносяться мовні засоби різних рівнів, зокрема графічні, фонетичні, лексичні, синтаксичні та композиційні елементи, які формують експресивний потенціал тексту [45, с. 81].

Одним із найяскравіших проявів експресії є емоційно забарвлена лексика, яка може виражати як конкретні емоції, так і суб'єктивні оцінки. Згідно з теоретичними підходами, такі лексичні одиниці можна розділити на дві групи: слова, що безпосередньо позначають емоції, і ті, які містять емоційно-оцінний компонент у своєму значенні. Ці елементи відіграють важливу роль у передачі емоційної оцінки та формуванні експресивного забарвлення тексту [36, с. 148].

Експресивні мовні засоби також включають одиниці, які мають постійне експресивне значення незалежно від контексту. Їх регулярна відтворюваність у мовній системі забезпечує передбачуваність і ефективність емоційного впливу.

Такі засоби можуть бути представлені в широкому спектрі: від лексем з емотивним значенням до складніших синтаксичних конструкцій, які підсилюють емоційний ефект повідомлення [2, с. 26].

Експресивність у мові розглядається як емотивно-конотативний аспект, що доповнює предметно-логічний зміст мовних одиниць суб'єктивними відтінками оцінки, емоційності та функціонально-стилістичної забарвленості. Дослідники трактують це поняття по-різному, використовуючи терміни «стилістичне значення», «емоційно-експресивне нашарування», «експресивно-стилістичне забарвлення», «прагматичний зміст», «семантична асоціація» та «емоційно-стильовий семантичний зміст» [2, с. 26].

Конотація визначається як додатковий компонент значення мовної одиниці, що збагачує її предметно-логічний зміст суб'єктивними відтінками, зумовленими соціальними, ідеологічними, культурними та ситуативними аспектами комунікації. Вона може виявлятися в лексичному значенні слова, одному з його лексичних значень, семантичних доповненнях до основи або в обох компонентах слова.

Експресивність у мовленні потребує особливої організації мовних одиниць, які створюють загальну забарвленість висловлювання та функціональну експресивність. Вона є комунікативною категорією, оскільки виникає переважно в мовленні під час організації повідомлення. Адгерентна експресивність виникає в лексичній одиниці в результаті її вживання в мовленні, часто через використання слова в експресивно переносному значенні. Вона може створюватися за рахунок okazionalizmів, звукових, лексичних та синтаксичних повторів, мовної гри, графічних прийомів, авторських неологізмів, звукової деформації окремих слів, змішання різних стилістичних пластів в одному висловлюванні, введення нелітературних та іншомовних елементів мовлення, а також через актуалізацію фонових знань та історичних або літературних ремінісценцій [2, с. 26].

Емоційно-експресивні лексеми в мові набувають додаткових відтінків, які відсутні поза межами художнього твору. Це зумовлено впливом образності слова в тексті, добором лексем, їх поєднанням, загальною тональністю викладу, образними засобами та авторською манерою оповіді. Розмовна лексика містить емоційно-

оцінні, експресивні лексеми, до яких належать діалектні слова, просторіччя, жаргонізми, сленг, суржик тощо [3, с. 61].

Власне розмовна лексика визначається як слова, що є літературними, проте надають мовленню розмовного характеру. Л. Коробчинська виділяє три групи розмовної лексики: 1) власне розмовна лексика; 2) так зване просторіччя; 3) грубе просторіччя, або вульгаризми [19, с. 3]. На відміну від неї, Б. Коваленко розрізняє розмовну, вульгарну, просторічну та лайливу лексику, вважаючи, що стилістично знижена лексика покликана в тексті зобразити невимушене, неофіційне спілкування для привернення уваги [17, с. 8].

Експресивна лексика відіграє ключову роль у формуванні емоційно насиченого мовлення. Її використання забезпечує передачу суб'єктивного ставлення мовця до предмета обговорення, що дозволяє не лише інформувати, але й впливати на емоційний стан адресата. Хоча просторічні лексеми часто належать до експресивної лексики, вони є лише її частиною. Особливістю експресивної лексики є здатність до емоційної варіативності в залежності від контексту: наприклад, вигуки чи слова зі схожою денотативною семантикою можуть набувати різного емоційного забарвлення залежно від ситуації [27, с. 15].

Експресивна лексика функціонує завдяки наявності трьох компонентів: денотативного, конотативного та образного. Їхнє поєднання сприяє створенню багатогранних значень, що відображають не лише об'єктивну реальність, але й її суб'єктивне сприйняття. Важливою є функція експресивів як засобів вторинної номінації, що дозволяє не тільки іменувати, але й емоційно забарвлювати певні явища чи події [27, с. 16].

Основними критеріями відмінності між нейтральними та експресивними лексемами є їхня домінантна функція, семантична структура, наявність чи відсутність конотативних компонентів, а також вплив контексту. Це підкреслює важливість експресивної лексики у різних функціональних стилях мови, особливо в художньому та публіцистичному мовленні, де її застосування сприяє створенню емоційно-виразного тексту [31, с. 130].

Експресія у мовленні досягається через використання різнорівневих мовних засобів, які слугують для посилення впливу висловлювань. До фонетичних засобів належать інтонація, ритміко-інтонаційні структури, мелодика, паузи, алітерація та звуконаслідування. Вони забезпечують емоційне підсилення і створюють специфічний ритм мовлення. Наприклад, повтори звуків або специфічні звукові комбінації можуть акцентувати увагу на певних елементах висловлювання, підвищуючи його емоційне навантаження [45, с. 83].

Морфологічний рівень експресії охоплює використання афіксів, які додають словам додаткових значень або емоційних відтінків. Такі префікси, як *super-*, *hyper-*, *over-*, часто підкреслюють інтенсивність або надзвичайність ознаки. Суфікси *-y*, *-ish*, *-let*, *-kin* додають словам зменшувально-пестливого або іронічного відтінку, що значно збагачує експресивні можливості мови [10].

На лексичному рівні експресія проявляється через слова з позитивною чи негативною конотацією, а також через вживання тропів – метафор, метонімії, гіпербол, літот тощо. Особливою групою є експресивні іменники, які нерідко використовуються у сленгових або розмовних конструкціях. Їх емоційно-оціночний вплив на реципієнта базується на контекстуальних асоціаціях [43].

Синтаксичні засоби включають паралельні конструкції, еліipsis, багатосполучниковість та інші стилістичні прийоми. Вони створюють ритмічну та логічну структуру висловлювання, яка забезпечує його виразність і емоційну насиченість. Наприклад, повторення синтаксичних структур підсилює ритмічний ефект і логічність викладу, що сприяє кращому запам'ятовуванню та сприйняттю інформації [12, с. 91].

Фразеологічний рівень експресії відображає використання сталих виразів, які мають емоційно-оцінне забарвлення. Вони часто слугують для передачі культурно значущих смислів та емоційних відтінків, що сприяє встановленню емоційного зв'язку між мовцем і слухачем [24].

Таким чином, експресія як комунікативний феномен виконує важливі функції у процесі мовленнєвої діяльності. Вона забезпечує емоційний і змістовий вплив на адресата, дозволяючи мовцю ефективно доносити свої думки, емоції та

оцінки. Експресивні засоби різних рівнів мови є потужним інструментом для створення виразних і переконливих висловлювань, що підсилюють емоційний та когнітивний вплив комунікації [16].

Експресія у мовленні досягається через використання різнорівневих мовних засобів, які слугують для посилення впливу висловлювань. До фонетичних засобів належать інтонація, ритміко-інтонаційні структури, мелодика, паузація, алітерація та звуконаслідування. Вони забезпечують емоційне підсилення і створюють специфічний ритм мовлення. Наприклад, повтори звуків або специфічні звукові комбінації можуть акцентувати увагу на певних елементах висловлювання, підвищуючи його емоційне навантаження [45, с. 83].

Морфологічний рівень експресії охоплює використання афіксів, які додають словам додаткових значень або емоційних відтінків. Такі префікси, як *super-*, *hyper-*, *over-*, часто підкреслюють інтенсивність або надзвичайність ознаки. Суфікси *-y*, *-ish*, *-let*, *-kin* додають словам зменшувально-пестливого або іронічного відтінку, що значно збагачує експресивні можливості мови [10].

На лексичному рівні експресія проявляється через слова з позитивною чи негативною конотацією, а також через вживання тропів – метафор, метонімії, гіпербол, літот тощо. Особливою групою є експресивні іменники, які нерідко використовуються у сленгових або розмовних конструкціях. Їх емоційно-оціночний вплив на реципієнта базується на контекстуальних асоціаціях [43].

Синтаксичні засоби включають паралельні конструкції, еліipsis, багатосполучниковість та інші стилістичні прийоми. Вони створюють ритмічну та логічну структуру висловлювання, яка забезпечує його виразність і емоційну насиченість. Наприклад, повторення синтаксичних структур підсилює ритмічний ефект і логічність викладу, що сприяє кращому запам'ятовуванню та сприйняттю інформації [12, с. 91].

Фразеологічний рівень експресії відображає використання сталих виразів, які мають емоційно-оцінне забарвлення. Вони часто слугують для передачі культурно значущих смислів та емоційних відтінків, що сприяє встановленню емоційного зв'язку між мовцем і слухачем [24].

Таким чином, експресія як комунікативний феномен виконує важливі функції у процесі мовленнєвої діяльності. Вона забезпечує емоційний і змістовий вплив на адресата, дозволяючи мовцю ефективно доносити свої думки, емоції та оцінки. Експресивні засоби різних рівнів мови є потужним інструментом для створення виразних і переконливих висловлювань, що підсилюють емоційний та когнітивний вплив комунікації [16].

Експресія як категорія мовлення реалізується через різні мовні рівні, серед яких найбільш продуктивним є лексичний. Лексичні одиниці та їхні семантичні варіанти відіграють важливу роль у передачі емоційних і оцінних інтенцій мовця. Вони дозволяють вербалізувати суб'єктивне бачення світу та підкреслюють певні фрагменти картини світу, що є важливим для створення емоційного впливу [1, с. 11].

Попри значну увагу до експресивності в сучасній лінгвістиці, все ще відсутні чіткі критерії визначення мовленнєвих одиниць, які виконують експресивну функцію. Їхні семантичні ознаки, межі та функціональний потенціал залишаються дискусійними. Відсутність єдиного підходу до системного статусу цих одиниць свідчить про складність та багатогранність їхньої природи [15, с. 141].

Серед лінгвістичних категорій, які забезпечують експресивність, виділяють поняття «експресема» та «експресоїд». Експресеми розглядаються як мовні одиниці, що інтегрують ознаки стилістичного, емоційного, оцінного та естетичного характеру. Вони функціонують на різних мовних рівнях: фонетичному, лексичному, фразеологічному, словотворчому та граматичному. Їхнє використання забезпечує логіко-емоційне підсилення висловлювань, сприяючи посиленню комунікативного впливу [11, с. 445].

Експресеми не лише підсилюють емоційність мовлення, а й виконують важливу функцію порушення загальноприйнятих мовних норм для досягнення виразності. Таке відхилення від норми дозволяє мовцю створювати нові мовні конструкції, які підсилюють емоційний і прагматичний вплив на реципієнта.

Отже, експресивні засоби мови є важливим інструментом для передачі емоційного і прагматичного змісту висловлювань. Їхнє значення полягає у

здатності не лише інформувати, але й активно впливати на емоційний стан адресата, сприяти формуванню певного ставлення до предмета розмови або ситуації. Ці засоби функціонують на різних мовних рівнях – від лексичного до синтаксичного – і вносять додаткові смислові відтінки, що допомагають глибше розкрити наміри мовця та створити сильний емоційний зв'язок із реципієнтом. Лексичні засоби дозволяють передати індивідуальні емоції через вибір конкретних слів або словосполучень, тоді як синтаксичні структури допомагають акцентувати увагу на ключових аспектах повідомлення та посилювати його експресивний ефект.

Завдяки експресивності мовлення стає більш виразним, емоційно насиченим і переконливим. Це дозволяє ефективно доносити навіть складні ідеї або аргументи, залучати адресата до активного сприйняття й аналізу інформації. У військовому дискурсі експресивні засоби слугують не лише для створення емоційного впливу, але й для мобілізації, підтримки морального духу та встановлення почуття єдності між учасниками комунікації.

Висновки до розділу 1

Дискурс є складним феноменом, який поєднує в собі мовні, когнітивні та соціокультурні аспекти. Він розглядається не лише як сукупність текстів або висловлювань, але й як процес комунікації, який враховує взаємодію між мовцем та реципієнтом у певному соціальному середовищі. Однією з ключових характеристик дискурсу є його динамічність, тобто здатність змінюватися відповідно до змін у суспільстві, політиці та культурі. У цьому контексті військовий дискурс виступає важливим інструментом передачі інформації, емоційного впливу та формування національної ідентичності. Його специфіка полягає у високій концентрації термінології, чіткій структурованості та зосередженості на актуальних для суспільства питаннях, що дозволяє ефективно доносити ключові повідомлення навіть у критичних ситуаціях.

Експресія, як складова мовленнєвої діяльності, відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності комунікації. Її основна функція полягає у передачі емоційних станів, оцінок та намірів мовця, що дозволяє встановлювати глибокий емоційний контакт із реципієнтом. Це досягається завдяки використанню різних мовних засобів, які варіюються від емоційно забарвленої лексики до складних синтаксичних конструкцій і стилістичних прийомів. У військовому дискурсі експресія виконує не лише інформативну, але й мобілізуючу функцію, сприяючи підтримці морального духу та формуванню почуття спільності серед учасників комунікації.

Мовні засоби вираження експресії дозволяють створювати багатопланові тексти, у яких емоційна та когнітивна складові тісно переплітаються. Вони забезпечують тексту емоційне забарвлення, роблячи його більш впливовим і переконливим. У публіцистичних текстах експресія часто використовується для виклику емоційної реакції, для створення образів і занурення читача або слухача у світ тексту, а в розмовному мовленні – для підкреслення щирості або гумору. У військовому контексті експресивні засоби можуть підсилювати вплив комунікації, формуючи не лише логічне, але й емоційне розуміння ситуації.

Таким чином, дослідження мовних засобів вираження експресії має важливе значення для кращого розуміння комунікативних процесів у різних контекстах. Воно дозволяє виявити механізми створення емоційного впливу, що є ключовим для ефективного спілкування, особливо у сферах, де важлива швидка і чітка передача інформації, наприклад, у військових або кризових комунікаціях.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЗАСОБІВ МОВНОЇ ЕКСПРЕСІЇ ВІЙСЬКОВИХ В ІНШОМУ СЕРЕДОВИЩІ

2.1. Лексичні засоби вираження експресії

Лексичні засоби вираження експресії є одним із найпотужніших інструментів створення емоційного впливу в мовленні. Вони забезпечують передачу різноманітних почуттів, настроїв, суб'єктивних оцінок та акцентів, які підсилюють ефективність комунікації. У військовому дискурсі лексичні засоби набувають особливої ваги, адже саме вони дозволяють точно передати емоційний стан мовця, його реакцію на події, а також формують специфічну атмосферу, яка є важливою у взаємодії з іншими учасниками комунікації.

В умовах бойових дій чи іншого військового середовища лексичні засоби виконують не лише інформативну, але й психологічну функцію. Вони допомагають підтримувати бойовий дух, формувати почуття єдності, демонструвати готовність до дій або, навпаки, висловлювати страх, невпевненість чи втому. Крім того, лексика у військовому дискурсі відображає унікальний досвід учасників подій, зокрема через використання емоційно забарвлених слів, гіпербол, метафор, епітетів і навіть okazionalizmів, що додають мовленню індивідуальності та виразності.

Лексичний повтор є одним із найважливіших засобів вираження експресії, особливо у військовому дискурсі. Він служить для акцентування уваги на ключових поняттях або емоціях, підсилюючи емоційний вплив на реципієнта. У контексті військових висловлювань повтори часто вживаються для підкреслення напруги, серйозності ситуації або для створення ритмічного ефекту, що робить висловлювання більш запам'ятовуваним.

Повтори можуть виконувати різні функції залежно від їх контекстуального використання. Наприклад, повторення одного й того самого слова або фрази вказує на інтенсивність емоційного стану або значущість певного елемента. У військовому контексті такі повтори також підкреслюють невідворотність певних

подій, зокрема небезпек або втрат. Крім того, повтори допомагають структурувати висловлювання, забезпечуючи їхню ритмічність і логічну послідовність.

Наприклад, у фразі «*I was screaming and shouting*» [63] повторення дієслів, які вказують на голосну форму протесту, підсилює емоційне напруження, роблячи акцент на інтенсивності переживань. Цей прийом створює відчуття хаосу та безпорадності, що особливо підкреслює психологічний стан мовця у критичних ситуаціях.

Ще одним прикладом є використання повтору в конструкції «*Ukraine needs hundreds and hundreds every month*» [64]. Лексичний повтор у цьому випадку звертає увагу на масштабності проблеми, створюючи враження невідкладності та критичності. Така структура не лише підсилює емоційний вплив на слухача, але й допомагає сформулювати чітке уявлення про масштаби необхідної підтримки.

У висловлюванні «*The dream is like a victory, only Victory*» [61] повторення слова «Victory» служить для підкреслення важливості та виняткової значущості перемоги у війні. Подвійне акцентування на цьому слові демонструє ключову ідею, що перемога є не просто бажаним результатом, а й життєвою необхідністю. Завдяки такому повтору підкреслюється абсолютна домінанта цього поняття в свідомості мовця.

Вислів «*It was very, very cold*» [62] використовує повторення інтенсифікатора "very" для створення відчуття екстремальних умов. Подібне лексичне рішення дозволяє реципієнту не лише усвідомити, а й уявити, наскільки складними були обставини, в яких опинилися військові. Це також додає висловлюванню суб'єктивного емоційного забарвлення, вказуючи на фізичний і психологічний стрес мовця.

У конструкції «*Even those men that doesn't see the war as the war, they just leave their life and don't give a [__]*» [62] повторення okazionalizmu підсилює іронічний ефект та акцентує увагу на байдужості певної категорії людей. Така форма вираження демонструє глибокий розрив у сприйнятті реальності між різними соціальними групами, що є типовим для воєнного дискурсу.

Фраза «*It will be like lots of problems, lots of dealing with these problems*» [62] також ілюструє використання повтору для підкреслення масштабності труднощів. Подвійне вживання слова «problems» допомагає структурувати висловлювання таким чином, щоб акцентувати увагу на неминучості постійного вирішення складних задач, підкреслюючи значний рівень навантаження.

Так, лексичні повтори у військовому дискурсі є потужним інструментом для створення емоційного впливу та акцентування ключових моментів, що сприяє ефективній передачі інформації та підтримці уваги реципієнта.

Метафори та порівняння у військовому дискурсі виконують функцію не лише естетичну, але й прагматичну, створюючи емоційний вплив на адресата. Ці лексичні засоби часто використовуються для передачі складних понять у простій і доступній формі, збагачуючи висловлювання додатковими значеннями та акцентуючи увагу на ключових аспектах комунікації.

Одним із найяскравіших прикладів є метафоричне порівняння, яке надає конкретні риси або якості абстрактним поняттям чи суб'єктам. Наприклад, використання порівнянь із тваринами часто спрямоване на підкреслення характеристик, пов'язаних із силою, стійкістю або агресією. Такі метафори є універсальними, але в умовах військового контексту вони набувають особливого значення, оскільки підкреслюють бойовий дух або стратегічні якості армії.

«*Ukraine are like a little Pitbull*» [63]. Це порівняння створює образ наполегливості й невтомності, що характеризують українців у їхній боротьбі. Пітбуль асоціюється з невпинністю, готовністю битися до кінця, навіть коли сили нерівні. Ця метафора передає рішучість і силу духу українського народу, що, попри всі труднощі, не збирається здаватися.

Ще один приклад, «*Russians trenches look like garbage dumps*» [60], використовує метафору для створення уявлення про хаос і безлад у ворожих позиціях. У цьому висловлюванні хаос ворога контрастує з дисципліною українських військових, що підсилює відчуття моральної та організаційної переваги. Метафора також викликає сильну негативну реакцію, додаючи емоційного забарвлення в опис умов війни.

У метафорі «*He's like a Sushi Chef with knives everywhere*» [63] підкреслюється майстерність персонажа, зокрема його вміння користуватися зброєю. Порівняння з шеф-кухарем, який вправно орудує ножами, додає образності та яскравості, роблячи військовий контекст більш зрозумілим для аудиторії.

Інколи метафори використовуються для підкреслення неефективності або невідповідності дій. Наприклад, «*Attempts to shoot the Drone with guns are extremely dangerous... but the chainsaw effectiveness is quite small*» [60]. У цьому випадку слово «chainsaw» виступає метафорою грубого та неефективного способу боротьби з технологічно складними загрозами, акцентуючи на недоцільності таких підходів.

Важливу роль відіграють і метафори, що описують внутрішні відчуття чи реакції на бойові дії. «*The only thing I could hear just like in video games was my heart beating*» [52]. Це висловлювання створює ефект напруження, концентруючи увагу на фізичних реакціях під час стресової ситуації. Порівняння з відеоіграми дозволяє глядачеві краще зрозуміти інтенсивність переживань мовця.

Одна з важливих метафор, яка описує передвоєнну атмосферу, це «*The feeling that war will start eventually was flown in the air*» [62]. Образ «flown in the air» передає відчуття невизначеності та тривоги, яке панувало серед людей. Це порівняння акцентує увагу на загальному емоційному фоні, підкреслюючи, що загроза війни була відчутною, хоча й неявною.

Метафора «*It's a war of attrition*» [62] вказує на тривалість та виснажливість конфлікту. Цей вислів підкреслює, що війна ведеться на виснаження обох сторін, де ресурсний та моральний потенціал мають вирішальне значення. Такий вислів часто використовується, щоб передати стратегічний характер бойових дій.

Образна фраза «*These are the golden people of our country*» [62] підкреслює цінність і значущість військових та волонтерів, які захищають свою країну. Метафора «golden people» асоціюється з найвищими моральними якостями та внеском у збереження національної ідентичності, створюючи сильний емоційний зв'язок між мовцем і аудиторією.

У висловлюванні «*It's a social media war nowadays*» [62] підкреслюється роль соціальних мереж у сучасних конфліктах. Ця метафора вказує на зміну характеру

війни, де інформаційний компонент стає одним із ключових фронтів. Вона спрямована на те, щоб показати важливість швидкого поширення інформації та формування суспільної думки через цифрові платформи.

Метафора «*It was like a great weight lifted off my shoulders*» [63] передає полегшення після прийняття важливого рішення або завершення напруженої ситуації. Образ «*great weight*» яскраво ілюструє емоційний тягар, який зникає, підкреслюючи, наскільки значущим було рішення для мовця.

«*The Belarusian Army is a blanket in experience, totally zero experience*» [64] використовує метафору «*blanket in experience*» для передачі відсутності бойового досвіду у білоруської армії. Образ покривала підкреслює загальну некомпетентність, створюючи враження суцільної недосвідченості.

Термінологічні метафори також є частиною військового дискурсу, підсилюючи його серйозність. Вислів «*Russia is conducting a psychological information operation*» [64] надає висловлюванню офіційності й акцентує увагу на інформаційній війні як важливому аспекті сучасних збройних конфліктів.

Отже, метафори у військовому дискурсі є потужним засобом емоційного впливу та пояснення складних ситуацій. Вони не лише допомагають створити яскраві образи, але й формують емоційний зв'язок із аудиторією, сприяючи глибшому розумінню конфлікту та його наслідків.

Оказіоналізми також є важливим лексичним засобом вираження експресії. Вони створюються в мовленні для досягнення конкретного стилістичного або емоційного ефекту, відображаючи індивідуальність мовця, його креативність, а також специфіку ситуації спілкування. У військовому дискурсі оказіоналізми можуть виконувати кілька функцій: знижувати напруження через іронію або гумор, підсилювати емоційний вплив чи акцентувати на певних аспектах описуваних подій.

В аналізованому матеріалі спостерігається використання оказіоналізмів для вираження як сарказму, так і сильних емоцій. Наприклад, слово *thingy* демонструє зневажливе або гумористичне ставлення до важливої теми, зменшуючи її серйозність і створюючи ефект мовної гри. Це лексичне утворення не має чітко

визначеного значення і використовується для заміщення конкретного терміну, надаючи висловлюванню неформального характеру. У вислові «*This is the most iconic thingy*» okazіоналізм *thingy* слугує пом'якшенням серйозного контексту, водночас підкреслюючи важливість самого явища через контраст із використаним епітетом *iconic* [62].

Іншим прикладом є використання okazіоналізму з елементами грубої лексики, що відображає сильну емоційну залученість мовця. У вислові «*They just don't give a shit*» груба лексика підкреслює байдужість або безвідповідальність певної групи людей, посилюючи критичний тон мовлення [62]. Такий прийом дозволяє передати сильні емоції, зокрема обурення або злість, у максимально концентрованій формі.

Okazіоналізми також можуть бути використані для створення іронії чи сарказму, особливо у військових ситуаціях, де напруження можна знижувати через мовну гру. Наприклад, «*They are especially useful in military assault or dreaming settlements*» використовує вислів *dreaming settlements*, який створює іронічний ефект, натякаючи на ілюзорність або недосяжність певних військових цілей. Це підкреслює складність та небезпеку ведення бойових дій у міській місцевості, водночас додаючи висловлюванню саркастичного відтінку [60].

Ще одним прикладом є вислів «*Frame press*», що позначає засоби масової інформації, які подають неправдиві або викривлені факти. Цей okazіоналізм спрямований на критику журналістів, які висвітлюють події без належного розуміння теми. У реченні «*It would be nice if the frame press didn't write what they don't know about*» використання *frame press* додає висловлюванню експресивного характеру та підкреслює негативне ставлення до певних медійних джерел [60].

Таким чином, використання okazіоналізмів у військовому дискурсі дозволяє передати складні емоційні стани, посилюючи драматизм або пом'якшуючи серйозність ситуації через гумор або іронію.

Основна функція гіперболи полягає у перебільшенні певних аспектів реальності для підкреслення емоційного впливу або створення драматичного ефекту. У контексті військової комунікації гіпербола не лише звертає увагу на

небезпеках і викликах, з якими стикаються військові, але й дозволяє підкреслити героїзм, витривалість та масштаб проблем, з якими вони мають справу. Цей засіб ефективно працює на емоційному рівні, залучаючи увагу до ключових елементів висловлювань.

Однією з ключових функцій гіперболи у військовому середовищі є демонстрація критичних умов. Наприклад, у висловлюванні «*It was like one shovel per 10 men*» перебільшення застосовується для підкреслення гострої нестачі обладнання. У цьому випадку гіпербола фокусується на нестачі базових ресурсів, що створює враження критичної ситуації, в якій знаходяться військові [62].

Інший приклад гіперболічного перебільшення можна спостерігати у висловлюванні «*You can see even on the videos like Bradley's Challengers Small Arms fire firing artillery artillery is like the biggest thing*». Тут використання фрази «*artillery is like the biggest thing*» перебільшує значення артилерії як основного засобу бойових дій. Таке перебільшення підкреслює важливість певних видів озброєння у військових операціях, додаючи емоційного акценту на їх ролі [62].

Гіперболи також використовуються для підкреслення постійної небезпеки і напруження, з якими стикаються солдати. Вислів «*I never thought I'd last more than 6 months and then I'd be dead*» ілюструє глибокий страх і сприйняття небезпеки, яке притаманне учасникам бойових дій. Перебільшення часу, який солдат очікував прожити, підкреслює серйозність загрози і психологічний тиск [63].

Тактика противника також може бути ілюстрована через гіперболи, як у прикладі «*They're sending wave after wave of troops, hoping that maybe one out of a thousand will get through*». Перебільшення кількості хвиль атак і мінімальних шансів на успіх підкреслює абсурдність та жорстокість стратегії, надаючи висловлюванню емоційного забарвлення [63].

У деяких випадках гіпербола використовується для акцентування уваги на досягненнях і потенціалі. Наприклад, у гіперболізованому вислові «*Ukraine is going to be the world leader when it comes to drones*» перебільшення значення України як світового лідера підкреслює впевненість у технологічному розвитку країни. Цей

приклад демонструє оптимізм і гордість за досягнення, що є важливим у формуванні морального духу [63].

Гіперболи також можуть передавати контраст між звичайним і надзвичайним, як у фразі «*I sleep, eat good food, not beans, and play GTA 5*». Це перебільшення підкреслює рутину і простоту військового життя, що додає емоційного контрасту до загальної складності і небезпеки ситуації [60].

У висловлюванні «*Some of the boys lost 40 to 45 kg each*» гіпербола використовується для того, щоб підкреслити жахливі умови утримання і фізичний стан солдатів. Перебільшення втрати ваги служить ілюстрацією серйозних наслідків війни для здоров'я і витривалості військових, викликаючи співчуття і тривогу у слухача [52].

Інший приклад – «*Russia launches 100 missiles in one strike each month at Ukraine*». Ця гіпербола вказує на постійну загрозу, яку становлять регулярні масовані ракетні удари. Використання перебільшеної цифри допомагає слухачу відчувати масштабність і жорстокість атак, створюючи сильний емоційний ефект [64].

У фразі «*It's the matter of freedoms and lives of our countrymen*» гіпербола підсилює значущість свободи та людського життя як найвищих цінностей. Це висловлювання викликає сильний емоційний резонанс, підкреслюючи, що кожне рішення або дія має прямий вплив на існування людей [61].

Також гіпербола використовується для підкреслення масштабності загрози у вислові «*Millions of them are currently endangered*». Тут перебільшення кількості людей, які знаходяться під загрозою, підсилює відчуття невідкладності ситуації, акцентуючи увагу на необхідності негайних дій [61].

Гіпербола у військовому дискурсі виконує подвійну функцію: вона не лише створює емоційний ефект, але й служить інструментом для залучення уваги до критично важливих аспектів конфлікту. Завдяки цьому засобу, оратори можуть викликати співчуття, тривогу або навіть мобілізувати підтримку, підсилюючи сприйняття реальності крізь призму масштабних і значущих подій.

Лексичні засоби вираження експресії відіграють важливу роль у створенні емоційно насиченого мовлення, забезпечуючи глибший вплив на аудиторію. Одним із найважливіших засобів такого типу є епітети, які додають висловлюванню образності, підсилюють емоційний ефект і дозволяють передати ставлення мовця до подій, осіб або явищ. Військовий дискурс часто характеризується використанням епітетів для підкреслення серйозності ситуації, загрози чи героїзму, що сприяє створенню потужного емоційного контексту.

Епітети у висловлюваннях військових часто виконують функцію підсилення емоційного ефекту. Вони не лише описують об'єкти чи явища, а й формують специфічне ставлення до них, передаючи страх, гордість, обурення або підтримку. Наприклад, у фразі «*They were helping to correct and trace those **missiles***» [62] використання епітета **missiles** створює образ серйозної загрози, яка постійно нависає над життями людей, підкреслюючи тривожний і напружений характер подій.

У вислові «*The support is here, the **best support** with us*» [62] епітет **best** підкреслює високий рівень допомоги та викликає почуття впевненості. Це слугує для морального підкріплення як мовця, так і слухача, формуючи настрій єдності та підтримки.

Ще один приклад – «*They all think I'm **crazy***» [63]. Епітет **crazy** додає висловлюванню іронічності, що дозволяє мовцю дистанціюватися від серйозності ситуації та висловити внутрішню напругу через сарказм.

У фразі «*I've seen the things that Russian soldiers do, and there just aren't words for it*» [63] епітет використовується для передачі крайнього жаху та невимовності побаченого. Мовець підкреслює, що побачене настільки жахливе, що його важко описати словами, створюючи потужний емоційний вплив.

Фраза «*My tooth is **Razor negative***» [60] містить яскравий епітет **Razor negative**, який передає крайню ступінь негативного ставлення до ситуації. Цей епітет не тільки описує стан, але й посилює загальний драматичний ефект висловлювання, викликаючи у слухача відчуття крайньої небезпеки чи болю.

У вислові «*Adrenaline stiffened my whole body*» [60] епітет **stiffened** передає фізичну реакцію організму на сильний стрес, що створює образ напруження та готовності до дії. Це дає змогу слухачу уявити інтенсивність переживань мовця під час бойових дій, додаючи висловлюванню правдивості та гостроти.

У фразі «*I took out the corpses of **Brothers** with other comrades*» [52] епітет **Brothers** має важливе емоційне значення. Він підкреслює глибокий зв'язок між військовими, що є характерним для ситуацій, де спільний досвід і небезпека об'єднують людей, перетворюючи їх на одну сім'ю. Така лексика додає висловлюванню патетичного звучання та викликає співчуття.

Наступний приклад – «*This experience was really so **hard** and so **difficult** that I wouldn't want anyone to go through it*» [52]. Епітети *hard* і *difficult* акцентують на винятковій складності пережитого досвіду, підкреслюючи, що ці події залишили глибокий слід у свідомості мовця. Вислів викликає емпатію до мовця, дозволяючи слухачу зрозуміти важкість описаної ситуації.

У випадку «*Pure **evil***» [46] епітет *evil* виконує роль підкреслення крайньої негативної оцінки супротивника. Цей епітет узагальнює моральну характеристику, надаючи образу ворога гіперболізованої демонічності, що сприяє створенню чіткої опозиції між «своїми» та «чужими».

У фразі «*Whatever region, Belgrad region, or Vonish region*» [64] епітет *whatever* використовується для створення критичного тону щодо ворожих територій, знецінюючи їхню значущість у контексті висловлювання. Такий підхід допомагає мовцю дистанціюватися від згаданих місць та акцентувати на їхній неважливості.

Нарешті, у вислові «*Belarusian warehouses are almost empty, almost **bare***» [64] епітети *empty* та *bare* підкреслюють критичну нестачу ресурсів. Вони акцентують на виснаженні ворожих резервів, створюючи образ вразливості та зниження їхнього військового потенціалу.

Таким чином, епітети у військовому дискурсі є потужним інструментом для передачі як емоційних станів, так і ключових меседжів. Вони підсилюють

значущість подій, створюють емоційний зв'язок із аудиторією та формують глибше розуміння висловлювань.

Антитеза є одним із найпотужніших засобів вираження експресії у військовому дискурсі, адже вона дозволяє акцентувати контраст між протилежними ідеями, підкреслюючи ключові смислові акценти. У висловлюваннях військових вона часто використовується для того, щоб виділити пріоритети або продемонструвати драматизм ситуації. Наприклад, протиставлення цінності людського життя та територій створює емоційний ефект, що спонукає реципієнта задуматися про істинні причини боротьби. Антитеза ефективно демонструє, що війна для захисників – це не стільки про геополітичні амбіції, скільки про збереження людських життів.

«*It's not about the land, it's about people*» [61]. У цьому випадку антагонізм між «землею» та «людьми» відображає етичний і моральний вибір, наголошуючи на гуманітарних аспектах війни, що є центральним у цьому контексті.

Негативна лексика, яка включає слова з негативними конотаціями або ті, що викликають емоційний дискомфорт, часто застосовується для відображення жорстокості або абсурдності воєнних реалій. Вона підсилює драматичність і шокує реципієнта, створюючи сильний емоційний відгук. Військові свідомо вдаються до таких виразів, щоб передати справжній масштаб трагедії або безнадійності певних ситуацій.

«*The first weeks were a total chaos*» [62]. У цьому прикладі слово *chaos* передає невизначеність і безлад, які панували на початку війни. Це посилює відчуття паніки та розгубленості, що є невід'ємною частиною війни.

Іронічне використання негативно маркованих слів також є поширеним явищем у військовому дискурсі. Такі висловлювання створюють двозначність, яка поєднує серйозність і певну частку сарказму, що допомагає мовцю подолати психологічний тиск.

«*I was just a nerd*» [62]. Тут слово *nerd*, яке зазвичай має негативну конотацію, вжите з іронічним відтінком. Воно підкреслює контраст між минулим життям героя та його новою роллю на війні, наголошуючи на несподіваності такого переходу.

Негативна конотація також може підсилювати критику або висловлювати глибоке обурення.

«*They put a teddy bear in a playground, wired up to a hand grenade*» [63]. Це словосполучення створює шокуючий ефект, викликаючи обурення та страх. Зображення іграшки, яка символізує дитинство та безпеку, у поєднанні з вибухівкою формує жахливий контраст.

У фразі «*I am often shown the comments in a social media posts about another deal of Ukrainian cities*» [60] слово *deal* має негативну конотацію. Воно іронічно натякає на цинічне трактування руйнування українських міст, підкреслюючи абсурдність і байдужість до людських втрат.

Подібним чином, у висловлюванні «*They certainly approve it even like it*» [60] використання слів *approve* та *like* у контексті підтримки агресії набуває негативного емоційного забарвлення. Ці слова передають презирство та злість до тих, хто схвалює жорстокі дії агресора, що підсилює емоційне відчуття несправедливості.

Лексеми з негативним конотативним значенням також використовуються для зображення супротивника як безпринципного та жорстокого. У вислові «*They go to war for money, they don't take Ukraine as an independent country*» [60] слово **money** вживається з яскраво негативною конотацією, підкреслюючи меркантильні мотиви ворога. Такий прийом формує образ супротивника, який керується виключно матеріальними інтересами, зневажаючи незалежність іншої країни.

Іншою ілюстрацією є вислів «*Such articles can show misconceptions among the people*» [60], де слово *misconceptions* вказує на негативні наслідки дезінформації. Використання цього терміну підкреслює небезпеку хибних уявлень, які можуть впливати на суспільну свідомість.

У вислові «*They would just beat us badly*» [52] слово *beat* супроводжується негативною конотацією, що акцентує увагу на жорстокості дій ворога. Це створює образ агресора як безжального, що підсилює драматизм ситуації.

Лексика з негативним конотативним значенням допомагає передати складність і жорстокість воєнної реальності. У фразі «*The dictator of Belarus is now concerned with only one great issue*» [64] слово *dictator* має сильне негативне

забарвлення, підкреслюючи авторитарність і відсутність демократичних принципів у діях Лукашенка. Це дозволяє створити образ політичного лідера, який зосереджується лише на власних інтересах, нехтуючи потребами народу.

Отже, лексичні засоби з негативною конотацією є ефективним інструментом у військовому дискурсі, який дозволяє акцентувати увагу на ключових аспектах війни, формувати негативне ставлення до ворога та підсилювати емоційний вплив на аудиторію.

Термінологічна забезпечує чіткість і точність комунікації, що є критично важливим у бойових умовах. Термінологічні одиниці дозволяють зосередити увагу на специфічних аспектах військової діяльності, таких як структура збройних сил, типи озброєння, логістика чи тактика. Вони також мають функцію підсилення емоційного та прагматичного значення висловлювань, створюючи атмосферу професіоналізму та серйозності.

Одним із прикладів є вживання терміну *Territorial Defense Forces*, який використовується для позначення військових формувань, що відповідають за захист певних територій. У фразі «*I told my mom that I'll go to the Territorial Defense Forces*» [62] мовець не лише інформує про свій намір, але й демонструє серйозність і патріотичну налаштованість. Термін створює специфічний контекст, пов'язаний із мобілізацією та захистом країни в умовах загрози, що посилює емоційний вплив висловлювання.

Ще один цікавий термін – *trophy weapons*, що вказує на зброю, захоплену у ворога. Цей термін несе в собі як практичне, так і емоційне навантаження. У прикладі «*I don't pick up any trophy weapons because it's a big risk*» [60] підкреслюється обережність мовця в бойових умовах. Терміни такого типу відображають специфіку військових дій і ризиків, пов'язаних із ними, водночас створюючи атмосферу постійної небезпеки.

Таким чином, термінологічна лексика у військовому дискурсі виконує кілька функцій. Вона не тільки сприяє точному опису складних військових реалій, але й формує емоційний фон, що дозволяє глибше занурити реципієнта в контекст війни.

Емоційно забарвлена лексика у військовому дискурсі відіграє вирішальну роль у формуванні емоційного зв'язку між мовцем і реципієнтом. Військові висловлювання, особливо в екстремальних умовах, сповнені словами і виразами, що відображають сильні почуття, зокрема страх, напругу, радість чи відчай. Такі лексичні одиниці допомагають передати емоційний стан мовця, підкреслюючи значущість ситуацій, з якими він стикається.

Важливим аспектом використання емоційно забарвленої лексики є її здатність передати інтенсивність переживань і відтворити атмосферу подій. У військовому контексті слова, що описують фізичні або психологічні стани, часто супроводжуються висловами, які акцентують на екстремальних умовах або викликах, з якими стикаються солдати.

Наприклад, вислів «*We had so much adrenaline inside*» яскраво ілюструє фізичну реакцію на стресову ситуацію [62]. Використання слова *adrenaline* демонструє високий рівень фізичної та емоційної напруги, що є типовим для бойових дій. Емоційно забарвлена лексика тут не лише описує фізичний стан, але й підсилює драматизм ситуації, передаючи готовність солдатів діяти у надзвичайних умовах.

У фразі «*Without body armor, without much like shovels*» також міститься емоційно забарвлена лексика, яка підкреслює недостачу необхідного обладнання в критичних умовах [62]. Використання слова *without* у повторюваній структурі посилює відчуття невпевненості й небезпеки, передаючи стан безпорадності та водночас напружену готовність до дій навіть за відсутності належного захисту.

Слово *stockpile*, вжите у фразі «*We fight what we got in a stockpile*», наголошує на обмеженості ресурсів та критичності ситуації [62]. Така лексика викликає відчуття терміновості та загострює увагу на реальній небезпеці, з якою доводиться стикатися. Опис нестачі матеріальних ресурсів через використання специфічної лексики створює атмосферу напруження та невизначеності.

Контрастний емоційний відтінок демонструє фраза «*I was very happy about that*», де слово *happy* передає раптове відчуття радості [62]. У цьому випадку емоційно забарвлена лексика створює контраст із загальним емоційним фоном, що

домінує в описі воєнних дій. Це підкреслює короткі моменти полегшення чи задоволення навіть у важких обставинах.

Інший приклад, «*We recognize that one enemy squad that had like Top Gear*», ілюструє враження від оснащення противника [62]. Вираз *Top Gear* використовується для підкреслення високої якості технічного забезпечення ворога, що викликає водночас і здивування, і занепокоєння. Тут емоційно забарвлена лексика відображає повагу до можливостей супротивника, але також створює напруженість через усвідомлення технічної переваги ворога.

У фразі «*They even couldn't get dressed*» використано іронічний вираз, що підкреслює хаотичність та неготовність до швидкого розвитку подій [62]. Це створює картину повної неочікуваності, де війна змусила людей діяти поспішно, навіть не маючи змоги виконати базові дії, як-от одягнутися. Іронія тут виявляється в контрасті між буденністю дій і екстремальністю ситуації.

Фраза «*We have those people that don't give a fuck about our country*» містить яскраво виражену емоційно забарвлену лексику з метою підкреслення зневаги [62]. Використання грубих виразів посилює експресивність і чітко передає гнів мовця щодо байдужого ставлення до країни та її долі. Така лексика формує атмосферу конфронтації, акцентуючи увагу на гостроті соціальної проблеми.

У вислові «*This ain't no joke, this is pretty serious stuff*» використано просту, але ефективну емоційно забарвлену лексику для наголошення на серйозності ситуації [62]. Звернення до уявної аудиторії через заперечення *ain't no joke* підсилює емоційний вплив, показуючи, що мовець очікує від слухача серйозного ставлення до теми.

Фраза «*These people go for something really real*» використовує слово *real*, щоб підкреслити значущість і глибину переживань та подій [62]. У цьому контексті *real* створює контраст між дистанційним сприйняттям війни і реальним життям солдатів, які перебувають у центрі подій. Це акцентує увагу на істинності їхніх переживань і жертв.

Груба лексика у вислові «*They knew this shit ain't no fucking game*» підсилює драматизм і передає відчуття, що війна – це серйозна справа, зовсім не схожа на

ігри [62]. Використання грубих слів викликає сильний емоційний відгук, передаючи шокову реальність бойових дій та їхню відмінність від звичайного життя або розваг.

У фразі «*That stuff is goddamn serious*» емоційно забарвлене слово *goddamn* виражає обурення та підкреслює серйозність ситуації [62]. Це створює атмосферу напруги й відображає критичність обставин, у яких перебувають військові.

Емоційно забарвлена лексика в цьому випадку виконує кілька важливих функцій: вона передає емоційний стан мовця, підсилює драматизм ситуацій і створює специфічну атмосферу, яка відображає реалії війни. Одним із найвиразніших засобів є використання нецензурної лексики, яка часто використовується у військовому дискурсі для підкреслення напруження, відчаю або гніву.

У фразі «*This [__] is heavy*» нецензурне слово, що пропущене у відео, передає інтенсивність фізичного та психологічного навантаження, яке солдат відчуває на полі бою [62]. Це підкреслює не лише вагу об'єкта, а й загальну важкість ситуації, в якій перебуває герой. Використання такої лексики робить висловлювання більш емоційно насиченим і автентичним.

Фраза «*The road was mined as [__]*» ілюструє ще одну функцію нецензурної лексики – наголос на небезпеці [62]. Тут акцент зроблено на критичності ситуації: замінована дорога є смертельною загрозою, і вживання нецензурного слова підсилює відчуття тривоги та небезпеки. Такі висловлювання дозволяють реципієнту глибше зануритися в атмосферу напруженості та зрозуміти серйозність описуваних обставин.

Контрастний за характером приклад – фраза «*I just want to lay in my bed and jerk off*», де вульгаризм підкреслює прагнення героя до простих людських радощів у контексті виснажливої війни [62]. Цей вислів демонструє внутрішній конфлікт між жорстокою реальністю війни та потребою у звичайних буденних задоволеннях. Така лексика додає тексту реалістичності та іронії.

Емоційно забарвлене слово *love* у фразі «*We're going to send some love*» використовується для вираження підтримки та солідарності [62]. У цьому контексті

слово набуває символічного значення, оскільки підкреслює моральну єдність та взаємопідтримку серед військових. Такий лексичний вибір створює емоційний контраст із загальним фоном насильства та страждань, притаманних війні.

Нарешті, фраза «*I got rid of everything: car, home, business, even found a new home for my parrot*» містить емоційно забарвлену лексику, яка підкреслює масштаб жертви героя [63]. Слово *everything* і перелік важливих для мовця об'єктів акцентують на повному перевертанні його життя через війну. Це викликає емпатію у реципієнта та дозволяє глибше зрозуміти особисту ціну, яку герой платить за участь у бойових діях.

У висловлюванні «*I felt I had a greater purpose, something destiny, whatever you want to call it*» слова *purpose* і *destiny* наголошують на важливості місії, яку виконує мовець [63]. Ці лексеми створюють враження фатуму або вищого призначення, підкреслюючи відданість та ідеалістичний підхід до виконання обов'язку. Таким чином, за допомогою цієї лексики формуються відчуття відповідальності та значущості дій, що мотивують до подальшої боротьби.

У висловлюванні «*The way the Russians do it, it's just senseless*» слово **senseless** чітко виражає обурення та зневагу [63]. Цей лексичний вибір підкреслює нелогічність або жорстокість дій супротивника, акцентуючи на їхній безглузді. Це сприяє формуванню негативного образу ворога, додаючи емоційної напруги та виправдовуючи захисні дії мовця.

Інший приклад – «*It was a blast*», де слово *blast* вживається з позитивною конотацією [63]. Незважаючи на можливий небезпечний контекст, тут воно передає ентузіазм і задоволення від успішного виконання завдання. Така лексика дозволяє підкреслити моральний підйом і впевненість навіть у складних умовах, що є важливим для підтримки бойового духу.

Фраза «*I use humor a lot*» підкреслює роль *humor* як важливого засобу емоційної розрядки [63]. Використання гумору в умовах постійного стресу допомагає зберігати психічну стійкість і підвищувати моральний стан. Емоційно забарвлене слово *humor* створює контраст із загальним фоном небезпеки, показуючи, як воїни адаптуються до складних обставин через позитивне мислення.

У висловлюванні «*We were slap bang in the middle of Russian territory and we had so much fun*» слово *fun* вживається іронічно [63]. Незважаючи на серйозність і небезпеку ситуації, використання цього слова створює парадоксальний ефект, який підкреслює сміливість і відданість учасників місії. Іронія в цьому випадку дозволяє знизити напругу та представити ризиковану ситуацію як виклик, який приносить задоволення.

У вислові «*They went and burnt his house down and killed his dog*» застосовано яскраво виражену емоційно забарвлену лексику [63]. Слова *burnt* і *killed* створюють відчуття жорстокості, а згадка про *dog* підсилює трагізм, оскільки втрата домашньої тварини часто асоціюється з особистою та емоційною трагедією. Цей приклад ілюструє насильство, яке має глибокий емоційний вплив на постраждалих.

Фраза «*Rich people have got richer, poor people have got dead*» є прикладом використання емоційно забарвленої лексики з чітким акцентом на соціальній несправедливості [63]. Лексеми *richer* і *dead* створюють різкий контраст, що підкреслює нерівність, яка загострюється під час війни. Такий прийом дозволяє ефективно донести до слухача соціальну та моральну дилему.

У реченні «*The whole world is amazed by the fight that the Ukrainians have had*» слово *amazed* використовується для вираження загального захоплення силою духу українців [63]. Емоційно забарвлена лексика тут викликає позитивні емоції, створюючи образ героїчного спротиву, який вражає світову спільноту.

Фраза «*They have less equipment, we can see that from decreasing of artillery bombardments*» містить слово *bombardments*, яке має негативну конотацію [60]. Воно підкреслює руйнівний характер бойових дій, акцентуючи на втраті ворогом своїх можливостей, але при цьому нагадуючи про руйнівні наслідки артилерійських обстрілів.

У вислові «*We are not alone in our struggle*» слово *struggle* викликає сильні емоції, підкреслюючи важкість ситуації, з якою стикаються українці [60]. Це слово також передає відчуття солідарності та спільної мети, що є важливими для підтримки морального духу.

Речення «*The gun was all that not even shot I played welded from ordinary metal I guess you would say I got lucky then*» демонструє використання емоційно забарвленого слова *lucky* [60]. Воно передає відчуття полегшення і вдячності за виживання у небезпечній ситуації. У цьому контексті емоційна лексика підсилює драматизм описуваних подій.

Емоційно забарвлена лексика також підсилює відчуття тісного зв'язку з сім'єю та важливості цих зв'язків навіть у найскладніших умовах. У вислові «*We also have 10 days of vacation per year to see our families*» слово *families* викликає асоціацію з теплом і підтримкою, що контрастує із суворою реальністю війни [60]. Цей контраст підкреслює, наскільки важливими є моменти єдності з близькими, навіть якщо вони короткочасні.

У фразі «*The most unexpected thing I saw in the trench was an ordinary toilet stool and the shower*» використання лексики, яка описує побутові предмети (*toilet stool, shower*), створює ефект несподіваності та іронії [60]. Це базується на контрасті між буденністю та екстремальними умовами військового життя, дозволяючи мові передати змішання гумору та жорсткої реальності.

Вислів «*When their armored vehicles started firing at us, we had very little to fire back with*» підкреслює нерівність сил між сторонами конфлікту [52]. Слова *very little* передають безпорадність і водночас рішучість солдатів продовжувати боротьбу, навіть маючи обмежені ресурси. Така лексика формує відчуття напруження і драматизму ситуації.

Фраза «*They mocked us, made us say that we are supporting Russia, they shot right next to my ears*» використовує слово *shot* для підкреслення загрози [52]. Це слово не тільки описує фізичну небезпеку, але й підсилює емоційний тиск, передаючи стан страху та безсилля.

Використання звичайної, на перший погляд, лексики у фразі «*They brought me to an ordinary prison*» створює ефект ізоляції та безнадії [52]. Слово *ordinary* в цьому контексті має відтінок іронії, оскільки воно контрастує з неординарністю ситуації, в якій опинився мовець.

Вислів «*We were all treated the same, being mocked every day from morning to evening*» відображає постійний психологічний тиск [52]. Слово *mocked* несе емоційно негативне забарвлення, підкреслюючи систематичний характер принижень. Це формує в реципієнта відчуття співчуття до мовця та підкреслює серйозність морального випробування.

Фраза «*We had very poor nutrition*» передає низьку якість харчування в умовах бойових дій [52]. Використання словосполучення *very poor* вказує на на злиденність та важкість умов. Це підкреслює фізичне виснаження солдатів, створюючи в уяві слухача картину боротьби не лише з ворогом, але й із базовими життєвими труднощами.

Контрастні емоції відображені у вислові «*I saw sadness and I saw joy*» [46]. Використання слів *sadness* та *joy* демонструє широкий емоційний спектр, який супроводжує військових у їхньому повсякденному житті. Це дозволяє передати напруження та емоційні коливання, що є типовими для умов війни, і підкреслює людський аспект навіть у надзвичайних ситуаціях.

Драматизм ситуації підкреслюється у висловлюванні «*It's just ruined*», що описує стан лікарні [46]. Слово *ruined* несе сильне емоційне навантаження, підкреслюючи масштаби руйнувань. Воно передає не лише фізичний стан об'єкта, але й емоційну реакцію мовця, який зіштовхнувся з цією катастрофічною реальністю.

Позитивна емоційна реакція відображена у вислові «*It's a great news, both about the ballistic missile program and also the jet drone*» [64]. Використання виразу *great news* потрібне для привернення уваги до значущості подій і викликає

оптимізм. Це підсилює позитивний ефект від новини, демонструючи віру в успішний розвиток військових технологій, що може вплинути на хід війни.

Фраза «*We could use it against any target within Russian territory*» виражає впевненість і стратегічну перевагу [64]. Тут емоційно забарвлена лексика через слово **any** підкреслює рішучість і готовність до дій. Це створює у слухача відчуття сили та впевненості у військових можливостях.

У висловлюванні «*They are forgotten that Russia has exploited every resource possible from current state of Belarus*» лексична конструкція *exploited every resource possible* створює зневажливий відтінок, що акцентує увагу на використанні Росією всіх можливих ресурсів із Білорусі [64]. Використання слова *exploited* підкреслює агресивність та безпринципність, створюючи негативний образ супротивника.

Фраза «*I was not born for war*» відображає внутрішній конфлікт між особистими цінностями та реаліями війни [61]. Лексична конструкція *not born for war* наголошує на невідповідності життєвих принципів мовця жорстоким умовам війни, підкреслюючи його вимушене залучення до збройного конфлікту.

Слово *Freedom* у вислові «*I was born with a great value of Freedom*» виступає як емоційний маркер, що підкреслює основну ідею боротьби за свободу [61]. Його використання звертає увагу на фундаментальні цінності, що визначають мотивацію та сенс дій мовця.

Фраза «*We just want to make our own contribution to it*» містить емоційно забарвлену лексику, яка фокусує увагу на важливості особистого внеску [61]. Використання слова *contribution* передає почуття відповідальності та готовність

діяти задля досягнення загальної мети, що додає висловлюванню особистого та патріотичного відтінку.

Вислів «*I was wounded by a grenade, there is still a piece of metal in my back*» використовує лексику зі сфери війни, створюючи сильний драматичний ефект [61]. Згадка про *wounded* і *piece of metal* не лише підкреслює фізичну шкоду, але й відображає психологічну травму, додаючи тексту емоційної глибини.

Таким чином, емоційно забарвлена лексика у військовому дискурсі слугує потужним засобом для формування емоційного зв'язку з аудиторією та посилення впливу повідомлення.

Лексичні засоби вираження експресії (див. Рис. 2.1) є фундаментальними для передачі емоційного змісту у військовому дискурсі. Вони забезпечують створення багатовимірного комунікативного простору, в якому домінують емоційно забарвлені лексеми (38%). Ці лексеми дозволяють глибше відобразити спектр емоцій, відображаючи як негативні, так і позитивні почуття, що виникають у контексті бойових дій. Метафори (13%) і гіперболи (11%) посилюють емоційний ефект, дозволяючи створити яскраві та виразні образи, які допомагають слухачеві чи читачеві краще уявити складність і драматизм ситуації. Епітети (10%) та слова з негативною конотацією (10%) деталізують і акцентують критичні аспекти, додаючи глибини та напруги до висловлювань.

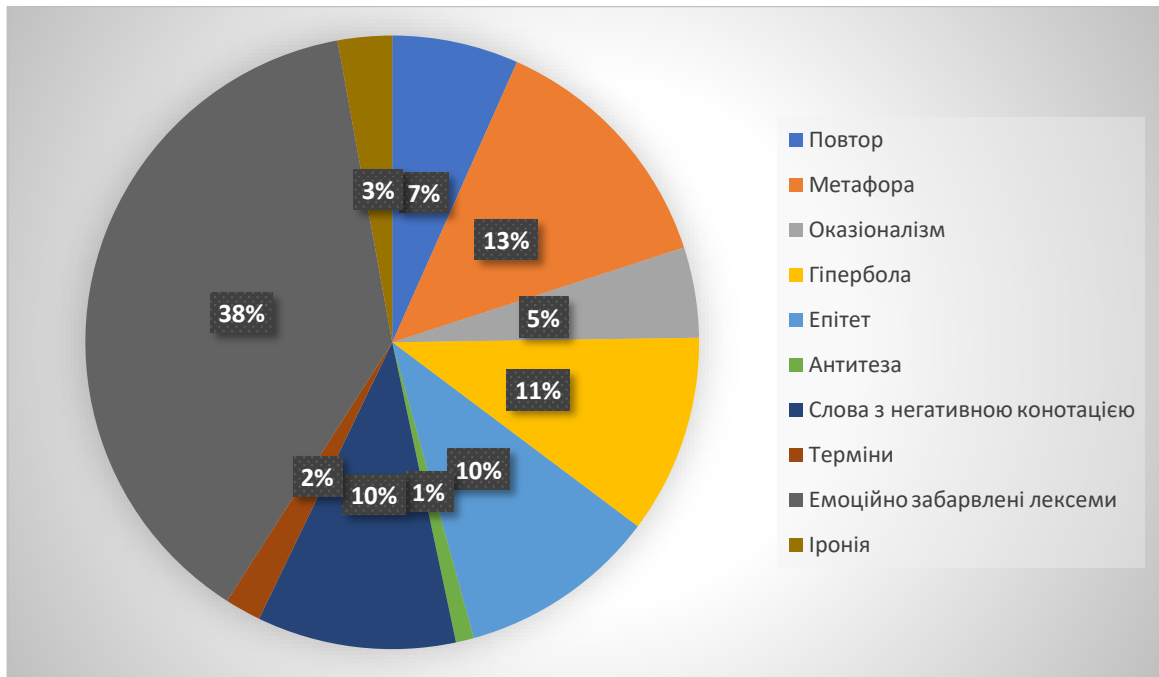


Рисунок 2.1 Лексичні засоби вираження експресії

Інші засоби, такі як okazіоналізми (5%), іронія (3%) та терміни (2%), забезпечують індивідуальність та професійну точність мовлення, роблячи його багатшим і багатограннішим. Антитези (1%) сприяють контрастному висвітленню протилежних ідей, підкреслюючи важливість ключових моментів.

Усі ці засоби працюють у синергії, створюючи потужний інструмент для передачі емоційного та когнітивного змісту, що дозволяє мовцям максимально ефективно комунікувати в умовах стресу та критичних ситуацій.

2.2. Синтаксичні засоби та особливості побудови висловлювань

Синтаксичні засоби дозволяють структурувати інформацію, акцентувати увагу на важливих аспектах повідомлення та передавати емоційний стан мовця. У військових текстах синтаксичні конструкції виконують не лише інформативну, а й прагматичну функцію, сприяючи створенню емоційного зв'язку між учасниками комунікації. За допомогою таких прийомів, як інверсія, еліпсис, багатосполучниковість та риторичні питання, досягається максимальна виразність і впливовість висловлювань.

Інверсія є одним із найпотужніших синтаксичних засобів вираження експресії, який змінює звичний порядок слів, акцентуючи увагу на ключових

елементах висловлювання. У військовому дискурсі цей прийом часто використовується для підсилення драматичного ефекту або виділення критичних аспектів ситуації. Він дозволяє надати висловлюванню додаткової емоційної напруги, що є особливо важливим у контекстах, де мова йде про життя, смерть або надзвичайні обставини.

Наприклад, зміна порядку слів у висловлюванні «*The feeling that war will start eventually was flown in the air*» сприяє створенню атмосфери напруженості та невизначеності, підкреслюючи, що загроза війни була постійною і всепроникною [62]. Замість стандартного порядку слів акцент переміщується на відчуття війни, що дозволяє зосередити увагу на її неминучості.

Інверсія також використовується для посилення відчуття нестачі ресурсів у критичних умовах. У висловлюванні «*It was like one shovel per 10 men*» акцент робиться на обмеженій кількості інструментів, що підкреслює надзвичайно складні умови, в яких змушені були працювати солдати [62]. Це підсилює відчуття безнадійності та складності завдань, що постають перед військовими.

Окрім того, інверсія може акцентувати увагу на тривалості або критичності часу, як у фразі «*Time is the life if certain decision only decision making its way for 6 months*». Тут зміщення порядку слів створює додатковий емоційний акцент на значенні часу, підкреслюючи, що зволікання може коштувати життя [62].

Цей синтаксичний засіб також сприяє посиленню впливу на реципієнта шляхом зміщення акцентів у реченні, як у прикладі «*Every of those actions we make, it worsens the situation overall*». Замість стандартної структури речення, увага концентрується на дії, що погіршує загальну ситуацію, підсилюючи відчуття відповідальності та невідворотності наслідків [62].

Інверсія також відіграє важливу роль у створенні експресивності. Вона допомагає виділити емоційно важливі частини висловлювання, змінюючи звичний порядок слів. Це дозволяє акцентувати увагу на ключових поняттях і створює особливий ритмічний малюнок. У військовому контексті, коли важливо наголосити на переживаннях або діях, такі конструкції особливо ефективні. У реченні «*We now*

are family and live, we love each other», використання інверсії підкреслює важливість згуртованості та підтримки в умовах війни [61].

У висловлюванні «*I got into cars with complete strangers and being driven off into the darkness*» зміна звичного порядку слів підсилює атмосферу невідомості та небезпеки. Акцент на «darkness» у кінці речення підкреслює тривожність і ризикованість ситуації [63]. Це дозволяє слухачеві відчувати глибший емоційний зв'язок із розповіддю.

Використання інверсії у фразі «*I've seen men and women, women and men*» створює ефект повторення, що додає драматичності. Така структура звертає увагу на рівність і універсальність досвіду війни для всіх, незалежно від статі, і підсилює емоційний вплив на слухача [63]. Подвійний порядок слів формує циклічність, яка символізує безперервність і повсюдність цього явища.

Емоційна напруга підсилюється через інверсію у висловлюванні «*I will shed a few tears*». Акцент на дії «shed» та емоційному елементі «tears» підкреслює особисті переживання, надаючи особливої інтимності та емпатії [63]. Це дозволяє реципієнтові глибше зануритися в особистий досвід мовця.

Фраза «*People used to come over and shake my hand, give me hugs*» з інверсією звертає увагу на дії українців, які демонструють доброзичливість і підтримку. У цьому випадку зміщення фокусу на дії, які підкреслюють людяність, допомагає створити позитивний і теплий емоційний фон [63]. Цей прийом зміцнює відчуття єдності й підтримки серед українців навіть у складні часи.

Значущість прямого зв'язку в критичних ситуаціях підкреслюється у фразі «*Small organizations communicate directly with troops and always know actual and much-needed requests*». Інверсія тут додає акценту на важливості швидкого і точного обміну інформацією, що є життєво необхідним у військових умовах [60]. Цей акцент на комунікації підкреслює ефективність таких організацій та їхню роль у забезпеченні військових.

Інверсія також використовується для підсилення контрасту між різними стратегіями або засобами, що дозволяє акцентувати увагу на їхній ефективності чи неефективності. У висловлюванні «*But the chainsaw effectiveness is quite small; it's*

way better to use electronic warfare» акцент зміщується на перевагу електронної війни перед іншими засобами. Це дозволяє зосередити увагу на технічній перевазі, яка може забезпечити кращі результати у військових діях [60].

Подібний ефект досягається і у висловлюванні «*We fight till the end»*, де зміна звичного порядку слів надає висловлюванню більшого емоційного впливу, підкреслюючи незламність і рішучість бійців [60]. Така структура фокусує увагу слухача увагу на ключовому елементі повідомлення – готовності боротися до останнього, що є потужним маркером моральної стійкості.

У ситуаціях, коли мова йде про особисті переживання, інверсія дозволяє зробити їх більш драматичними і виразними. Наприклад, у фразі «*When I knew that we were surrounded and there was no way out, my mood suddenly dropped»* акцент переноситься на момент усвідомлення критичної ситуації, що посилює емоційний вплив і дає змогу краще зрозуміти внутрішній стан героя [52].

Ще одним прикладом є висловлювання «*I started to regain control of myself psychologically»*, де зміна порядку слів фокусує увагу на процесі психологічного відновлення, наголошуючи на його важливості для виживання і подальшої боротьби [52]. Це створює додатковий емоційний контраст між станом пригнічення і поступовим поверненням до нормального функціонування.

Інверсія також може бути використана для посилення морального обурення або критики, як у фразі «*They came and take what not belongs to them»*. Тут акцент зміщується на несправедливість дій, підсилюючи емоційний ефект і викликаючи співчуття до постраждалої сторони [46]. Це дозволяє підкреслити емоційний і моральний аспект конфлікту, спрямовуючи увагу слухача на порушення етичних норм.

Інверсія часто застосовується для надання висловлюванню ритмічності та акцентування певних аспектів, що в контексті військового дискурсу має особливе значення. Наприклад, у висловлюванні «*While the president announced very very concisely and secretly»* інверсія допомагає зосередити увагу на таємності та стислій манері оголошення [64]. Такий підхід підсилює відчуття важливості й урочистості

події, створюючи відчуття, що інформація була передана у надзвичайно обережний спосіб.

Подібним чином у реченні «*Belarusian Army doesn't participate any military conflicts all around the world*» інверсія підкреслює глобальний контекст, виділяючи відсутність участі білоруської армії у військових конфліктах [64]. Це зосереджує увагу на стратегічній нейтральності та обмеженості бойового досвіду, що є важливим елементом для формування уявлення про військову силу супротивника.

Інверсія також використовується для наголошення на часовому контексті. У висловлюванні «*The last time when Belarusian armed forces gained some skills it was Afghanistan campaign*» фокус зміщується на останній значущий досвід білоруської армії, що створює ритмічний ефект і додає висловлюванню історичної значущості [64].

Особливу роль інверсія відіграє у підкресленні втрат та жертв. У реченні «*Every day of the delay in decision making cost us human [___] lives*» зміщення порядку слів переносить увагу на людські втрати, створюючи емоційний тиск і підкреслюючи критичність кожного дня зволікання [61]. Це дозволяє ефективніше доносити думку про невідворотність наслідків затримок.

Нарешті, інверсія може служити засобом акцентування основної ідеї або мети. У прикладі «*We are in Ukraine and in the Freedom Army to win this war*» інверсія зосереджує увагу на меті боротьби, наголошуючи на рішучості та непохитності у досягненні перемоги [61]. Це підсилює патріотичний настрій і мотивує як мовця, так і слухача.

Таким чином, інверсія у військовому дискурсі виконує кілька важливих функцій: виділяє ключові аспекти, посилює емоційний вплив і створює ритмічність висловлювань. Це робить її ефективним засобом у формуванні переконливих і впливових повідомлень.

Еліпсис полягає у пропуску окремих слів чи фраз, які зрозумілі з контексту, що дозволяє стискати висловлювання та надавати йому більшої емоційної напруги. У військовому середовищі еліпсис часто використовується для передачі відчуття терміновості, невизначеності або рішучості, коли деталі стають менш важливими

порівняно з головним повідомленням. Застосування цього прийому сприяє зосередженню уваги на основних елементах висловлювання, дозволяючи мовцю передати інформацію максимально лаконічно і водночас емоційно насичено.

Наприклад, у фразі «*Western armor blades for armor save a lot of soldiers from this*» [60] пропуск додаткових пояснень робить висловлювання стиснутим, що підкреслює важливість і ефективність броні у збереженні життів солдатів. Мовець свідомо уникає деталізації, що надає висловлюванню відчуття напруги і невідворотності. Інший приклад: «*I just shoot and that's it*» [52], де еліпсис використовується для демонстрації рішучості і простоти дії, підкреслюючи її необхідність у конкретній ситуації. Скорочення деталей вказує на автоматизм і буденність таких дій у військовому контексті, що підсилює драматизм.

Еліпсис також створює відчуття незавершеності, яке підсилює емоційний ефект. Це можна спостерігати у фразі «*They smelt so bad*» [52], де пропуск деталей, які могли б пояснити, що саме викликало огиду, зосереджує увагу на інтенсивності відчуття. Лаконічність у цьому випадку робить емоційне забарвлення сильнішим, дозволяючи реципієнту уявити ситуацію та відчути неприязнь через мінімалістичний опис.

У фразі «*Only government, just right now, during the war*» [64] еліпсис виконує функцію стислості, наголошуючи на критичній ролі уряду в умовах війни. Така побудова висловлювання підсилює відчуття терміновості й відповідальності. Подібним чином у вислові «*They could cause to any different outcomes which could not be for for so*» [64] пропуск деталей створює атмосферу невизначеності й ризику, підкреслюючи багатозначність можливих наслідків.

Еліпсис у військовому дискурсі часто виконує функцію концентрації на ключових елементах висловлювання, дозволяючи мовцю мінімізувати кількість слів без втрати емоційного чи смислового навантаження. В умовах війни, коли час і ресурси обмежені, а інформація подається швидко і стисло, еліпсис стає одним із найбільш ефективних синтаксичних засобів. Він не тільки стискає висловлювання, але й підсилює його драматизм, дозволяючи реципієнту відчути напругу або емоційний стан мовця.

Наприклад, у реченні «*We didn't think about how the war is going, we just stood with our brothers*» [62] еліпсис використовується для того, щоб сфокусувати увагу слухача на братерстві та єдності серед солдатів. Пропущені деталі про перебіг війни чи її результати підкреслюють, що у фокусі оповідача – не стратегічні аспекти, а людські цінності та підтримка. Це робить висловлювання більш емоційно насиченим, створюючи атмосферу солідарності.

Пропуск окремих слів або частин речення не лише робить висловлювання динамічнішим, але й дозволяє адресату самостійно домислити пропущену інформацію, що посилює емоційний ефект. У прикладі «*We were forced to sing the Russian Anthem every morning*», акцент зміщено на дію «forced to sing», що підкреслює примусовий характер ситуації і її емоційну важкість [52].

Інший приклад: «*We dig, not shoot*» [62]. Тут пропуск розгорнутого опису підготовчих дій підсилює відчуття монотонності та рутинності, характерної для військових операцій. Стисло і лаконічно передані дії фокусують увагу на головному – фізичній підготовці до бою, яка часто перевершує за важливістю самі бойові дії.

Еліпсис також створює ефект напруги і невизначеності, що можна побачити у реченні «*We didn't know even where is the enemy specifically*» [62]. Тут пропущені подробиці про локації ворога або їхню діяльність, що додає драматизму та підсилює атмосферу небезпеки. Відсутність чіткої інформації посилює відчуття невпевненості, з якою стикаються військові в реальних бойових умовах.

Подібним чином, у вислові «*Even if they survive the war, there is so much damage being done*» [62] пропуск конкретних деталей щодо завданої шкоди надає тексту більш узагальненого і драматичного характеру. Це дозволяє реципієнту самостійно уявити масштаби руйнувань, зосереджуючи увагу на загальній трагедії війни.

Еліпсис також може бути використаний для створення ритмічності та акцентування основної ідеї. У фразі «*They don't give a [__] about ecology, they want to win the war*» [62] пропуск частини висловлювання робить акцент на пріоритетах

ворога. Така структура підсилює контраст між етичними та прагматичними аспектами війни.

У вислові «*Next door is what was the local hospital. It's just ruined*» [46] еліпсис підсилює драматичний ефект. Замість детального опису руйнувань, стислий вираз дає зрозуміти масштаб трагедії через емоційне сприйняття, залишаючи простір для уявлення руйнівних наслідків.

Напруженість, тривога або навіть страх передаються завдяки недомовленості, яка змушує слухача домислювати контекст, спираючись на власний досвід чи уявлення.

Наприклад, у вислові «*I did death messages for everybody*» [63] еліпсис залишає деталі щодо змісту цих повідомлень поза межами висловлювання. Це створює значний драматичний ефект, змушуючи реципієнта уявляти, як саме могли виглядати ці повідомлення, а також відчувати вагу відповідальності, що лежала на мовцеві. Лаконічність підсилює атмосферу тривожності та серйозності.

Фраза «*It's the children as well*» [63] також містить еліпсис, який зосереджує увагу на жахливих діях, що торкнулися дітей. Пропущена інформація про контекст цих дій викликає сильні емоції, зокрема шок та співчуття. Недомовленість підсилює емоційний вплив, дозволяючи слухачеві самостійно уявляти масштаби трагедії.

У висловлюванні «*We could have been dead without a shadow of doubt*» [63] еліпсис зосереджує увагу на серйозності загрози. Відсутність деталізації, що саме стало причиною небезпеки, створює ефект невизначеності та драматизму, підкреслюючи, наскільки близькою була смерть. Лаконічність вислову підсилює емоційне навантаження, акцентуючи на фатальності ситуації.

Інший приклад, «*Not just air drones but OB Naval drones*» [63], використовує еліпсис для зменшення формальності висловлювання, додаючи йому динамічності. Скорочення пояснень створює більш невимушений, але водночас акцентований виклад інформації, підкреслюючи різноманіття загроз.

У фразі «*But at the same time, as our generators and few monitors, they are less effective*» [60] еліпсис сприяє створенню компактного висловлювання. Це дозволяє

уникнути зайвих пояснень, але водночас зберегти інтонаційну завершеність, акцентуючи на зниженні ефективності ресурсів.

Еліпсис також підкреслює критичну потребу у вислові «*We need aviation and more modern equipment*» [60]. Тут пропущені конкретні деталі про види обладнання чи їх функціональні можливості, що підкреслює терміновість і гостроту необхідності в сучасних ресурсах. Еліптична конструкція передає чіткий меседж без зайвих роз'яснень, акцентуючи увагу на головному.

Таким чином, використання еліпсису у військовому дискурсі виконує функцію не лише економії мовних засобів, але й посилює емоційне навантаження, дозволяючи глибше передати складний емоційний стан мовця.

Паралелізм як синтаксичний засіб є важливим компонентом експресивного мовлення, оскільки він забезпечує ритмічність і логічну впорядкованість висловлювань. У військовому дискурсі цей засіб активно використовується для підсилення емоційного впливу та створення відчуття спільності. Ритмічне повторення схожих синтаксичних структур дозволяє підкреслити ключові аспекти висловлювання, зробити їх більш переконливими і легко сприйнятими в умовах високої емоційної напруги. Крім того, паралелізм допомагає структурувати інформацію таким чином, щоб її було легше запам'ятати, що особливо важливо в умовах бойових дій.

Одним із прикладів є конструкція «*It was very cold, and my dad froze his feet, so I needed to bandage him regularly*» [62]. У цьому випадку паралелізм підкреслює складність і напругу ситуації, а також відповідальність, що лежить на мовці. Ритмічне повторення сполучників *and* і *so* допомагає створити плавний перехід між фактами, які описують фізичний стан та дії, що вживаються для його покращення.

Інший приклад – «*We stood with our brothers and sisters*» [62]. Тут паралелізм використовується для демонстрації ідеї єдності, підкреслюючи важливість підтримки один одного у складних обставинах. Повторення синтаксичних елементів створює відчуття гармонії і єдності в групі, що має вирішальне значення для підтримання морального духу військових.

Паралелізм також використовується для підсилення значущості окремих аспектів боротьби, як, наприклад, у висловлюванні «*We fight till the end and we fight for our families*» [62]. Повторення структури *we fight* не лише підкреслює рішучість мовців, але й встановлює чіткий зв'язок між боротьбою та її мотивацією – захистом родини. Це створює емоційний акцент, який підсилює вплив висловлювання на слухача.

Паралелізм як синтаксичний прийом сприяє підсиленню експресивного потенціалу висловлювань, особливо в контексті військового дискурсу. Його використання дозволяє не лише структурувати інформацію, але й передати інтенсивність емоційного стану мовця, ритм бойових дій або навіть буденність повсякденного життя в екстремальних умовах. Військові висловлювання, побудовані на паралельних структурах, здатні посилювати відчуття напруги, повторюваності дій або фаталізму.

Наприклад, у реченні «*I go to work, I come home, life is boring*» [63] використання паралелізму підкреслює монотонність і відсутність змін у житті мовця. Повторюваність структури *I go... I come...* створює ритм, який імітує рутинність та одноманітність щоденних дій. Це дозволяє не лише описати ситуацію, але й передати її емоційний фон – нудьгу та апатію.

Інший приклад – «*Wave after wave of troops sent towards a machine gun*» [63]. Тут паралелізм фокусує увагу на безперервності і циклічності дій, підкреслюючи їхню безнадійність. Фраза створює відчуття виснаження і втрати, що є характерними для тривалих бойових дій. Ритмічність структури наголошує на механічності та повторюваності процесу, який в умовах війни часто сприймається як марний і трагічний.

Особливо сильним засобом емоційного впливу є паралелізм у вислові «*If we're going to die, we're going to die*» [63]. Повторення тієї ж самої синтаксичної конструкції підкреслює фаталістичний настрій мовця, акцентуючи неминучість і прийняття долі. Це створює драматичний ефект, посилюючи емоційний вплив висловлювання на слухача.

У реченні «*Armored cars help infantry to get the enemy position and cover them, and the infantry does mop and gap*» [60] паралелізм допомагає чітко окреслити послідовність і координацію дій між різними підрозділами. Це дозволяє акцентувати увагу на скоординованості військових операцій, що підвищує розуміння важливості взаємодії між окремими елементами армії.

Ще одним прикладом є фраза «*I will drop to the ground and start digging under myself to get as low as I can*» [60]. Паралелізм тут використовується для наголошення на послідовності дій, які необхідно виконати у критичній ситуації. Повторення структур створює динаміку висловлювання, дозволяючи передати відчуття терміновості та необхідності швидкого реагування на небезпеку.

У висловлюванні «*At the start of the war, you don't want to kill another person, you feel this fear*» [52] паралельна структура речення акцентує увагу на початковому стані моральної дилеми та емоційного страху, які супроводжують солдата на початку бойових дій. Повторення підмета *you* у різних контекстах наголошує на особистому досвіді та внутрішньому конфлікті.

Інший приклад, «*When they interrogated us, if we didn't give them the information, they were looking for, they would just beat us badly*» [52], демонструє послідовність і жорстокість пережитих подій. Паралелізм між умовною частиною і наслідковою створює відчуття невідворотності покарання, підкреслюючи загрозу фізичному і моральному стану.

Висловлювання «*I saw that death. I saw combat. I saw sadness and I saw joy*» [46] використовує паралельну структуру для посилення ритмічності та створення емоційної палітри пережитого. Повторення фрази *I saw* наголошує на різноманітності досвіду, що дозволяє слухачу відчути інтенсивність та контрастність емоцій у ситуаціях війни.

Паралелізм також сприяє підкресленню ключових аспектів у висловлюванні «*But the main issue is how to produce this munition in good numbers*» [64]. Тут повторення семантичних структур у різних формах допомагає структурувати думку, акцентуючи на важливості виробництва боєприпасів у достатніх обсягах.

У висловлюванні «*Never thought I would end up in the Army, never fought before, never been in the service*» [61] паралелізм допомагає підкреслити новизну та незвичність ситуації для мовця. Повторення *never* створює ритмічний ефект, що концентрується на поворотному моменті в житті людини. Це сприяє створенню емоційного зв'язку між мовцем і слухачем, дозволяючи глибше зануритися у переживання мовця.

Таким чином, паралелізм у військовому дискурсі виступає потужним інструментом для підсилення емоційного впливу та акцентування ключових аспектів. Його використання допомагає структурувати висловлювання та забезпечити їх легше сприйняття в умовах високої емоційної напруги.

Антитеза забезпечує експресивність військового дискурсу, оскільки створює різкий контраст між протилежними поняттями або ситуаціями. Цей прийом дозволяє акцентувати увагу на ключових аспектах висловлювання, підкреслюючи драматичність, емоційну напругу або внутрішній конфлікт мовця. У військовому контексті антитеза часто використовується для демонстрації протилежностей між страхом і мужністю, слабкістю і силою, або ж між реаліями війни та ідеалами миру. Такі контрасти сприяють глибшому розумінню складних ситуацій, через які проходять військові.

Наприклад, висловлювання «*Everybody's running this way, I always run towards the danger*» підкреслює принципову відмінність у поведінці героя. В той час як більшість людей намагається уникнути небезпеки, герой демонструє готовність іти їй назустріч, що концентрується на його відвазі та професіоналізмі [63]. Цей контраст також підсилює драматизм ситуації, відображаючи психологічний стан мовця в умовах бойових дій.

Ще одним прикладом є вислів «*It's not the land, it's the people that make Ukraine*», який підкреслює важливість людського фактора в контексті національної ідентичності. У цьому випадку антитеза спрямована на протиставлення фізичного простору (землі) та моральних і духовних цінностей (людей), які, за словами мовця, є справжнім фундаментом країни [63]. Цей прийом дозволяє не лише підсилити

емоційний вплив, але й вказати на те, що війна за незалежність – це насамперед боротьба за збереження людських життів і гідності.

Антитеза також використовується для відображення помилок і недоліків, що виявляються у воєнних умовах. У вислові «*It was a mistake on their part to underestimate us, and ours was that we didn't get the right weapons*» мовцем протиставляються стратегічні помилки обох сторін конфлікту. Це не лише демонструє реальність військової боротьби, але й вказує на важливість належного підходу до підготовки та забезпечення [60]. Такий контраст підкреслює взаємозалежність дій і наслідків, що впливають на перебіг військових операцій.

Антитеза в дискурсі військових часто використовується для підкреслення контрасту між протилежними явищами чи емоційними станами, що дозволяє створити сильний експресивний ефект. Наприклад, у фразі «*Some people believed, some didn't*» протиставляється віра і скептицизм, що яскраво ілюструє розбіжності у сприйнятті загрози серед різних груп людей [62]. Такий контраст підкреслює неоднозначність ситуації, в якій знаходилися люди перед початком воєнних дій, і посилює драматизм моменту.

Інший приклад, «*We didn't think about handling or not; we took part in our combat*», відображає протиставлення вагань і рішучих дій [62]. Це дозволяє акцентувати увагу на тому, що в критичних умовах немає часу для роздумів, а рішення приймаються швидко і з чітким усвідомленням відповідальності. Така конструкція не лише посилює емоційну напругу, але й демонструє моральну стійкість військових у складних ситуаціях.

У вислові «*Not just some Twitter Warrior, but a real person*» антитеза створює контраст між віртуальною і реальною участю у війні [62]. Цей прийом фокусує увагу на відмінності між людьми, які висловлюють свою підтримку в мережі, і тими, хто безпосередньо бере участь у бойових діях. Така опозиція додає висловлюванню особливої значущості, наголошуючи на важливості реальних дій.

Фраза «*They came not with words, not with money, but with their bodies and souls*» демонструє різницю між символічною і реальною підтримкою [62]. Антитеза

підкреслює, що справжня допомога полягає у фізичній присутності та самопожертві, що додає висловлюванню значної емоційної глибини.

У фразі «*You or he – it's very simple*» антитеза створює напругу, акцентуючи на крайній ситуації вибору [62]. Це протиставлення вказує на безкомпромісність умов, в яких знаходяться військові, та підкреслює життєво важливу необхідність прийняття швидких і рішучих рішень.

Таким чином, антитеза є ефективним засобом у військовому дискурсі, оскільки дозволяє не лише виділити ключові моменти, але й посилити емоційний вплив висловлювань. Вона створює контрастні образи, які підкреслюють складність і багатогранність ситуацій, що виникають під час війни.

Синтаксичні засоби відіграють важливу роль у створенні емоційної напруги та залученні адресата до глибшого осмислення ситуації. Одним із ключових прийомів є риторичне питання, яке стимулює реципієнта до роздумів, створюючи ефект безпосереднього звернення. Цей прийом дозволяє мовцю не лише передати інформацію, але й спровокувати емоційний відгук, підкреслюючи важливість теми. У військовому контексті риторичні питання часто використовуються для акцентування невизначеності чи складності ситуації. Наприклад, запитання про різницю між видами зброї демонструє, наскільки напруженою є ситуація на полі бою, та підкреслює відсутність повної ясності навіть для тих, хто безпосередньо залучений у бойові дії. «*Was that an RPG or an SPG? I don't know*» ефективно передає відчуття хаосу та невизначеності, з якими стикаються солдати [62].

Риторичні вигуки є ще одним потужним засобом, що підсилює емоційний вплив висловлювання. Вони допомагають акцентувати увагу на ключових моментах, підкреслюючи певну точку зору або викликаючи сильні емоції у слухача. У військовому дискурсі вигуки часто використовуються для вираження фрустрації, розчарування або, навпаки, твердої впевненості. Наприклад, вигук «*Life is boring, that's it*» ілюструє спробу мовця знизити очікування щодо сенсаційних деталей, одночасно підкреслюючи буденність навіть у надзвичайних обставинах [63]. Такий прийом дозволяє створити контраст між драматизмом ситуації та прагненням до її нормалізації.

Фраза «*The safest place for them is where I am*» демонструє глибокий зв'язок із родиною та впевненість у власній здатності їх захистити [62]. Тут вигук підсилює почуття відповідальності та прагнення зберегти безпеку тих, хто є важливим для героя.

Риторичні питання, своєю чергою, виконують функцію залучення слухача до роздумів та активізації емоційного сприйняття. Вони часто містять елемент іронії чи сарказму, що підкреслює абсурдність або складність ситуації. Наприклад, «*What's the funniest [fed up]* thing you have witnessed?*»* викликає контрастні емоції, акцентуючи на тому, як навіть у критичних умовах знаходяться моменти, які можуть викликати сміх або подив [60]. Це питання є не лише засобом вираження, але й способом відволіктись від напруженості, створюючи емоційну розрядку.

Риторичні заперечення використовуються для створення категоричних висловлювань, що не залишають сумнівів у намірах мовця. У висловлюванні «*There is no way we are going to negotiate or Surrender*» наголошується на рішучості та незламності. Заперечення посилює відчуття впевненості в перемозі та недопустимості компромісів, акцентуючи на ключових цінностях, таких як свобода та незалежність [61]. Це підкреслює, що навіть у найважчих умовах бойовий дух залишається незламним.

Такі синтаксичні засоби сприяють емоційному збагаченню висловлювань, додають їм категоричності, акцентують увагу на важливих аспектах і стимулюють глибше розуміння складних ситуацій.

Багатосполучниковість як синтаксичний засіб створює ефект ритмічного нагнітання та емоційного підсилення у висловлюваннях. У військовому дискурсі вона часто використовується для відображення складності ситуації, багатозадачності та безперервного процесу дій, що є характерними для бойових умов. Це дозволяє підкреслити важливість кожного етапу або дії, які в сукупності формують загальну картину подій. Багатосполучниковість також сприяє передачі емоційного напруження, створюючи відчуття невизначеності або невідворотності подій.

Часте повторення сполучників створює відчуття напруги, що відображає емоційний стан мовця або групи. Наприклад, у конструкції «*He would like to train his army as much as possible, possible*», повторення не лише демонструє на бажання досягти максимальної підготовленості, але й передає наполегливість та невідкладність цього процесу [64].

У висловлюваннях військових багатосполучниковість часто слугує для відображення їхнього внутрішнього стану: розгубленості, рішучості або навіть безвихідності. Наприклад, коли мовець наголошує на послідовності дій або їх невідворотності, багаторазове використання сполучників підсилює емоційний тон і надає висловлюванню додаткової динаміки. Багатосполучникові конструкції створюють ефект монотонності та виснаження, підкреслюючи фізичну й емоційну втому мовця.

«*We fight till the end*» – цей вислів є частиною складнішої конструкції, що використовує багатосполучниковість у продовженні фрази для наголосу на безперервності боротьби та рішучості [62].

«*You plan your things for a day, maybe for tomorrow, but the plans that you plant on tomorrow, like in 80% will not happen*» – через багатосполучниковість підкреслюється непередбачуваність і хаотичність умов війни. Цей засіб дозволяє відобразити реалії, в яких доводиться діяти воякам, акцентуючи увагу на частому порушенні запланованих дій [62].

«*Even if you can die, but so for you fight for your relatives*» – використання багатосполучниковості тут створює ефект подвійного акценту: з одного боку, наголошується на потенційній небезпеці, а з іншого – на особистій мотивації, що допомагає витримувати важкі умови [62].

«*We all went, okay, and just packed our bags and went*» – у цьому реченні багатосполучниковість підсилює відчуття швидкоплинності й одночасно безвихідності ситуації, де дії виконуються майже автоматично, без зайвих роздумів [63].

У військових текстах багатосполучниковість часто використовується для створення ефекту переліку. Цей прийом допомагає акцентувати увагу на різних

аспектах складної ситуації, яка вимагає від мовця постійної зосередженості та активності. Наприклад, у реченні «*They found out the head of the Ukrainian resistance, they found out where he lived, and they went and burnt his house down*» багатосполучниковість підсилює відчуття невідворотності подій і створює враження невинного потоку дій, що підкреслює драматизм ситуації [63].

Також цей засіб підсилює емоційне навантаження, коли йдеться про моральні виклики або фізичні труднощі. У висловлюванні «*We fight till the end*» багатосполучниковість, продовжена в контексті, додає ритмічності та вказує на рішучість мовця, що підкреслює його готовність боротися до останнього [60]. Цей прийом слугує для підкреслення безперервності боротьби та незламності духу.

В інших випадках багатосполучниковість використовується для демонстрації взаємопов'язаності факторів, що ускладнюють виконання завдання. У реченні «*They have enriched themselves very well, and it is extremely difficult to storm them without air support*» сполучники не лише формують перелік проблем, але й акцентують на їхньому взаємозв'язку, підкреслюючи складність ситуації [60].

Окрім того, багатосполучниковість може відображати логічний зв'язок між діями або подіями, як у прикладі «*We had to carry them into the bunkers with us, which slowed us down*». Тут послідовність подій підкреслює складність умов, в яких доводиться діяти, наголошуючи на впливі кожної окремої дії на загальну динаміку [52].

Нарешті, багатосполучниковість дозволяє передати емоційну інтенсивність і важливість постійного постачання ресурсів у висловлюванні «*We need hundreds and hundreds every month*». Повторення підсилює значущість вимоги та створює враження нагальної потреби [64].

Таким чином, багатосполучниковість у військовому дискурсі є ефективним інструментом, що сприяє не лише організації тексту, але й підсилює його емоційний і прагматичний вплив. Вона дозволяє підкреслити важливість кожного аспекту висловлювання, додаючи тексту динамічності та напруги.

Синтаксичний повтор акцентує увагу на ключових елементах висловлювання та підсилює емоційне навантаження. Повторення окремих слів чи фраз сприяє

створенню напруженого, очікувального ефекту, що відображає стан постійної тривоги та невизначеності, характерний для військових умов. Наприклад, «*It's waiting, waiting, waiting*» відтворює монотонність та психологічну напругу тривалого очікування [62].

Синтаксичні засоби (див. Рис. 2.2) виявляють себе як ключовий елемент у створенні експресивності військового дискурсу, забезпечуючи баланс між емоційною напруженістю та інформативністю. Найбільш частотним засобом є інверсія (25%), яка допомагає акцентувати увагу на важливих деталях, змінюючи звичний порядок слів. Це дозволяє виділити ключові моменти, надаючи їм особливого драматизму. Еліпсис (22%) сприяє лаконічності, концентруючи увагу на суттєвих аспектах та передаючи відчуття терміновості, характерне для військових умов. Паралелізм (18%) додає ритмічності й підсилює емоційний ефект, підкреслюючи послідовність думок і дій.

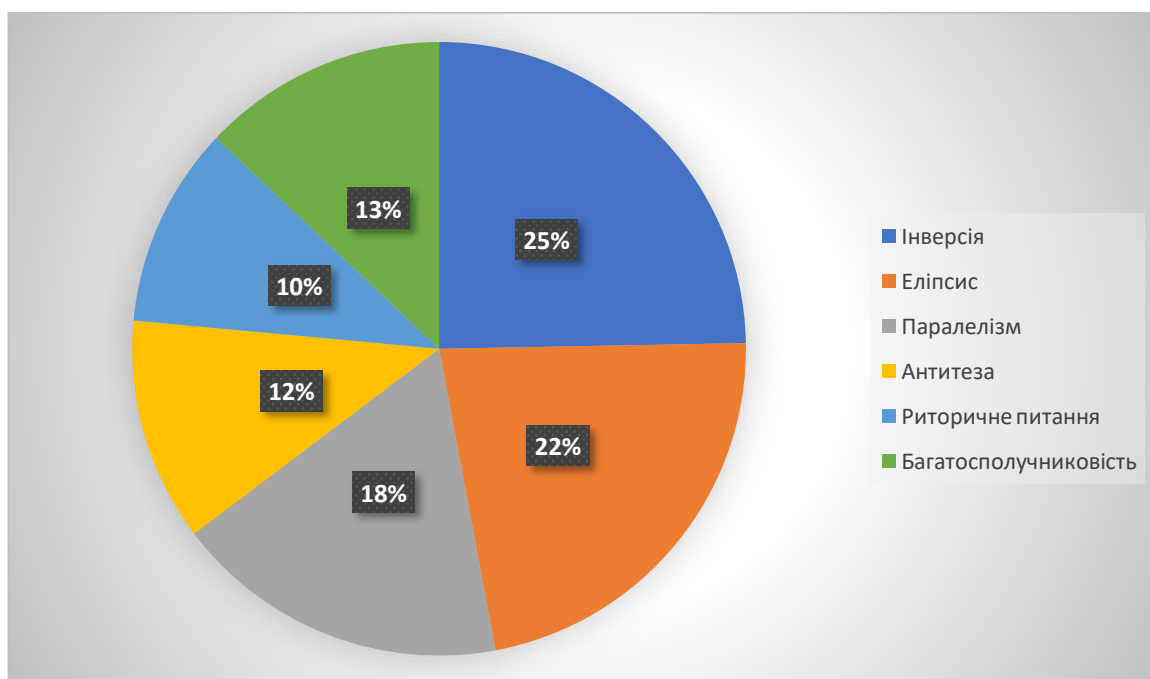


Рисунок 2.2 Синтаксичні засоби вираження експресії

Інші важливі засоби, такі як антитеза (12%), багатосполучниковість (13%) та риторичні питання (10%), доповнюють синтаксичний арсенал, підкреслюючи контрасти, складність ситуацій та залучаючи реципієнта до роздумів.

Використання цих засобів формує багатогранність висловлювань, дозволяючи мовцям передати не лише фактологічну інформацію, а й глибокий

емоційний стан. Це створює високу залученість адресата та забезпечує ефективний вплив у контексті військової комунікації.

2.3. Фразеологічні одиниці та їх функція у вираженні емоцій

Фразеологічні одиниці відіграють вагомий роль у передачі емоцій та створенні експресивного забарвлення мовлення. У військовому дискурсі вони особливо важливі, оскільки дозволяють не лише передати факти, але й створити глибокий емоційний контекст. Метафоричні фразеологізми надають висловлюванням образності, що робить їх більш впливовими. Вони дозволяють яскраво передати складні емоційні стани, такі як страх, рішучість чи згуртованість, створюючи емоційний зв'язок між мовцем та адресатом.

Наприклад, метафоричний фразеологізм «*It will be causing panic*» фокусує увагу слухача на наслідках, які можуть мати катастрофічний характер для психологічного стану людей у воєнних умовах [62]. Це висловлювання створює в уяві слухача образ хаосу і невизначеності, який загрожує загальній стабільності. Інший приклад – «*We were like brothers and sisters*», який передає сильний емоційний зв'язок між солдатами, підкреслюючи єдність і готовність до взаємної підтримки в умовах постійної небезпеки [62]. Такий вираз допомагає сформувати відчуття спільної мети та відданості.

Фразеологізми також використовуються для підсилення драматичності, наприклад, у вислові «*Live every day like the last*». Це формулювання акцентує увагу на екстремальних умовах існування, де кожен день може стати останнім [62]. Така фраза надає висловлюванню трагічної виразності, що викликає у слухача глибокий емоційний відгук і співпереживання.

Використання метафоричних фразеологізмів дозволяє глибше передати психологічний стан військових, їхню готовність до боротьби та прагнення до перемоги. Наприклад, вислів «*We were like brothers and sisters*» вказує на те, як екстремальні умови служби сприяють формуванню міцних зв'язків, що межують із сімейними [62]. Це створює відчуття емоційної близькості і єдності, що необхідно для витримки і підтримки бойового духу.

Підсилення драматизму часто досягається за допомогою фразеологізмів, які малюють виразні образи. Вислів «*It was like a great weight lifted off my shoulders*» метафорично передає полегшення, яке настає після вирішення серйозної проблеми або завершення важливої місії [63]. Це сприяє не тільки передачі емоційного стану, а й створює образ психологічного звільнення, що резонує з реципієнтом. Аналогічно, «*It's like being in a Band of Brothers*» підкреслює міцні зв'язки між військовими, що формуються в умовах спільної боротьби [63]. Це дозволяє висловити відчуття єдності, де кожен член колективу розглядається як частина нерозривної спільноти.

Фразеологічні одиниці також сприяють створенню образів суворой реальності військового життя. Наприклад, вислів «*The bond you make with someone when you're ankle-deep in dirt and water*» малює картину важких умов, у яких формуються дружні зв'язки [63]. Це підкреслює, що найсильніші стосунки виникають саме у складних, граничних ситуаціях, де кожен залежить один від одного.

Окремо варто звернути увагу на вислів «*Dehumanizing the enemy, I see them as just targets*», який демонструє раціональний підхід до військових дій, де емоції витісняються професійним сприйняттям ворога [60]. Це дозволяє військовим зберігати психологічну стійкість у надзвичайних умовах. Фразеологізми такого типу допомагають підтримувати емоційну рівновагу та виконувати завдання без надмірного емоційного навантаження.

Фразеологізм «*I was working like a robot*» передає автоматизм і механічність дій, що характерні для солдатів у стресових умовах [52]. Цей вираз допомагає підкреслити знеособленість і відсутність емоцій, які часто є необхідними для виживання та виконання завдань у бойових умовах.

Фразеологізми також слугують засобом передачі відчуття полегшення і свободи після напружених подій. Наприклад, «*I could finally breathe fresh air*» створює образ фізичного та психологічного звільнення [52]. У цьому випадку фраза символізує перехід від небезпеки та напруги до стану спокою, що важливо для передавання зміни емоційного стану мовця.

Інші метафоричні фразеологізми підкреслюють готовність до дій, як у випадку з «*We could use it against any target*» [64]. Цей вираз свідчить про впевненість і рішучість, наголошуючи на здатності до ефективного використання наявних ресурсів. Водночас, у фразеологізмі «*He would like to start everything with a blank slate*» йдеться про прагнення почати з чистого аркуша, що символізує намагання дистанціюватися від попередніх помилок чи тягара відповідальності [64]. Цей вираз є значущим у контексті політичних та військових рішень, підкреслюючи бажання оновлення.

Фразеологізми також можуть акцентувати увагу на відсутності певних важливих якостей або досвіду, як у випадку з «*Belarusian troops are now blank in experience*» [64]. Цей вираз наголошує на відсутності бойових навичок, що робить ці війська вразливими в умовах реальних бойових дій. Аналогічно, у фразе «*The dream is like a victory, only victory*» вказує на єдину важливу ціль – перемогу, що є домінуючим мотивом у військових дискурсах [61]. Цей вислів створює образ винятковості та безальтернативності кінцевої мети, підкреслюючи силу мотивації та емоційної відданості.

Фразеологізми в дискурсі військових мають важливу функцію створення емоційно забарвленого висловлювання, яке посилює вплив на слухача. Одним із прикладів є «*My soul felt a little calmer*», що підкреслює відчуття полегшення після прийняття важливого рішення [52]. Цей фразеологізм передає внутрішній емоційний стан мовця, акцентуючи на моменті особистого спокою в умовах постійної напруги. Водночас він створює контраст між внутрішнім і зовнішнім світами, де перший є зоною відносного комфорту, а другий – ареною небезпеки.

Ще одним яскравим прикладом є «*It was like something out of a World War movie*», де ідіома порівнює реальні події з кінематографічними сюжетами [52]. Це висловлювання надає вислову драматизму, викликаючи у слухача яскраві асоціації з бойовими сценами, що підсилює враження від описуваного. Такий прийом дозволяє мовцю передати масштаби подій і підкреслити їхню надзвичайність.

Фразеологізм «*We were like brothers and sisters*» використовується для підкреслення ідеї єдності та згуртованості серед військових [52]. Це

висловлювання акцентує увагу на глибоких емоційних зв'язках, які формуються в екстремальних умовах війни. Воно створює образ сімейної близькості, яка стає ключовим фактором виживання і підтримки морального духу в умовах постійної загрози.

Інший приклад – «*We had to keep our heads down*», який передає атмосферу страху і підкорення [52]. Цей фразеологізм ілюструє фізичну та психологічну необхідність залишатися невидимим, щоб уникнути небезпеки. Він ефективно відтворює напруження ситуації, акцентуючи на необхідності обережності й самозбереження.

«*We will drink to Victory*» символізує віру в перемогу та надію на майбутній мир [52]. Такий фразеологізм створює атмосферу оптимізму, надаючи висловлюванню символічного значення. Він також підкреслює спільну мету і готовність боротися за краще майбутнє, що є важливим для підтримання бойового духу.

Вислів «*I want to bow to Ukrainian soldiers*» передає глибоку повагу та вдячність до тих, хто захищає батьківщину. Цей фразеологічний вираз підсилює емоційне забарвлення тексту, акцентуючи на героїзмі і жертвності солдат [46]. Він апелює до почуттів гідності та патріотизму, що резонує з читачем або слухачем, викликаючи відчуття спільності з воїнами.

Короткий зворот «*It's not right*» служить для вираження морального осуду. У контексті військового дискурсу така проста, але емоційно насичена фраза вказує на несправедливість чи аморальність дій ворога [46]. Це підсилює риторичний ефект, викликаючи у слухача почуття обурення та підтримки справедливості.

Вислів «*We have to build that up from scratch*» фокусує увагу на масштабності та складності відновлення. Цей фразеологізм підкреслює рішучість і готовність долати значні перешкоди, починаючи з нуля, що додає висловлюванню драматичності і ваги [64]. Він також створює відчуття надії та віри у відбудову, попри всі труднощі.

Фраза «*We want the world to be stable, grow, and be prosperous*» вказує на спільні цінності людства, такі як стабільність, розвиток і процвітання [61].

Використання таких виразів формує глобальну перспективу, яка виходить за межі військових конфліктів, підкреслюючи прагнення до мирного співіснування і прогресу.

Нарешті, вислів «*Live up to the page of greatness*» має глибокий культурний та емоційний підтекст, апелюючи до історичної місії та відповідальності [61]. Це ідіома, яка натякає на необхідність відповідати високим ідеалам, надаючи висловлюванню піднесеного і натхненного характеру, що додатково мотивує як мовця, так і слухача.

Фразеологізм «*Time is the life*» підкреслює критичну роль часу у військових умовах, де кожна секунда може стати вирішальною для збереження життя або виконання завдання [62]. Це висловлювання створює відчуття терміновості та акцентує увагу на безперервному тиску, який відчувають військові. Інший важливий приклад – «*They give a [__] about their country*», який вказує на відданість і патріотизм, незважаючи на труднощі [62]. Негативна конотація цього виразу додає різкості, підкреслюючи емоційне напруження і серйозність ситуації.

Ідіома «*Generational trauma*» фокусується на довготривалих наслідках війни, які залишають глибокий емоційний відбиток не лише на окремих особах, але й на цілих поколіннях [62]. Це висловлювання підкреслює важливість психологічного виміру конфлікту, відображаючи травматичний досвід, що передається через покоління. Аналогічно, фразеологізм «*Fight till the end*» передає рішучість і безкомпромісність у боротьбі, створюючи сильний емоційний акцент на стійкості й готовності йти до кінця заради перемоги [62].

Емоційно забарвлена ідіома «*The moral boost we had was significant*» вказує на важливість моральної підтримки, яка стає одним із ключових чинників у підтримці бойового духу [62]. Такий вислів відображає силу колективного духу, що дозволяє військовим долати фізичні й психологічні бар'єри.

Вислів «*The first days were like those in a World War movie*» викликає у слухача яскраві асоціації з хаосом і напруженістю військових дій, характерних для фільмів про Другу світову війну [62]. Це не лише порівнює реальні події з кінематографічними, але й підсилює драматизм ситуації, надаючи їй більшої ваги.

Аналогічно, фраза «*It's like in all those World War movies*» поглиблює цей ефект, дозволяючи адресату уявити епізоди масової мобілізації, вибухів і невизначеності, типові для воєнних драм [62]. Використання подібних фразеологізмів збагачує мовлення, створюючи образи, які миттєво викликають сильні емоції та посилюють співпереживання.

Фразеологізм «*It was like in all of those films when like World War scenarios*» посилює відчуття катастрофічності ситуації [62]. Це висловлювання не просто порівнює події з фільмами, а й фокусує увагу на масштабності й інтенсивності переживань. Слухач може уявити сцени з фільмів, наповнені напругою і небезпекою, що створює сильний емоційний ефект.

Емоційно забарвлені фразеологізми також підкреслюють важливість особистих зв'язків. Наприклад, «*They won't move from Kiev because they know they are waiting for me*» демонструє відданість родині навіть у складних обставинах [62]. Тут емоційний акцент зміщується на взаємну відповідальність і підтримку, що є важливим для мотивації в екстремальних умовах. Цей вислів вказує на глибокий рівень прив'язаності, підкреслюючи емоційний стрижень мовця.

Фразеологізм «*We shall consider each other like brothers and sisters*» відображає ідею братерства і взаємної підтримки серед військових [62]. Ця фраза передає не лише відчуття спільності, але й моральну стійкість, яка є важливою у військовому середовищі. Через такі висловлювання підкреслюється колективний дух і готовність до спільної боротьби.

Фразеологічні одиниці з негативною конотацією є важливим засобом вираження важких емоційних станів, зокрема розчарування, болю або відчаю. Вони підкреслюють глибину переживань і надають висловлюванням більшої виразності. Наприклад, у вислові «*They're going through [hell]*» використовується потужний образ, що передає неймовірні труднощі та страждання, з якими стикаються люди у війні [62]. Це створює відчуття безвиході й емоційно занурює слухача в атмосферу кризи.

Інший важливий аспект фразеології – підкреслення рішучості та безкомпромісності в ситуаціях, де кожна дія має вирішальне значення. У вислові

«*We fight till the end*» передається беззаперечною готовністю боротися до останнього, що підкреслює героїзм і непохитність [62]. Такий зворот формує сильний моральний посыл, який впливає на слухача, викликаючи відчуття рішучості та впевненості.

Фразеологічні одиниці також використовуються для критики пасивності або неефективності. У вислові «*They don't talk [__], they actually do something*» робить акцент на протиставленні пустих слів і реальних дій [62]. Це підсилює контраст між ефективністю одних і бездіяльністю інших, формуючи чіткий меседж про необхідність активних дій.

Фразеологізми з позитивним емоційним відтінком сприяють створенню атмосфери підтримки та турботи. Вислів «*We're going to take care of you here*» демонструє готовність допомогти, що сприяє формуванню довіри між учасниками комунікації [62]. Він має значний емоційний вплив, оскільки забезпечує відчуття захищеності навіть у складних умовах.

У фразі «*Getting into cars with strangers and being driven off into the darkness*» відчувається тривога та невизначеність, які супроводжують дії в умовах війни [63]. Цей вислів викликає відчуття небезпеки, підкреслюючи ризик, з яким стикаються люди в екстремальних ситуаціях.

Аналогічно, фразеологізм «*It's like something out of a World War I movie*» створює потужний візуальний образ, що переносить слухача в інші історичні контексти, наповнені жорстокістю та стражданнями [63]. Такий прийом дозволяє через знайомі символи посилити емоційний вплив, порівнюючи сучасні події з жахами минулого. У той же час фраза «*Targeting Ukrainians indiscriminately*» підкреслює хаотичний і жорстокий характер дій противника, створюючи в уяві слухача картину тотальної безжальності [63].

Інші фразеологічні одиниці використовуються для акцентування моральних і етичних аспектів війни. Вислів «*They don't have rules of war*» критикує ворога за відсутність будь-яких моральних обмежень, наголошуючи на варварському характері їхніх дій [63]. Це формулювання є потужним інструментом створення негативного образу противника. На протиположність цьому, фраза «*They will be there for*

you» підкреслює взаємну підтримку і солідарність серед військових, що сприяє формуванню відчуття єдності [63].

Фразеологізм «*Fight for what's right*» не лише окреслює необхідність боротьби, а й апелює до моральної відповідальності, надаючи діям особливого сенсу. Такий вислів вказує на важливість збереження цінностей, що актуально в умовах війни [63].

У деяких випадках фразеологізми використовуються для опису психологічного стану як своїх, так і ворожих сил. Вислів «*The statement they have lost their fighting spirit long time ago is true*» ілюструє занепад морального духу противника, підкреслюючи його слабкість та відсутність мотивації [60]. Цей фразеологізм посилює контраст між власною згуртованістю та деморалізованістю ворога, створюючи оптимістичний настрій серед своїх.

Фразеологізми з негативною конотацією, такі як «*They have enriched themselves*», акцентують увагу на корисливості ворога. Цей вираз викликає зневагу до супротивника, підкреслюючи аморальність його дій та прагнення до особистої вигоди навіть у військових умовах [60]. Таким чином, вислів формує негативний образ противника, сприяючи згуртованості власних сил.

Іронія є ще одним важливим елементом, який часто знаходить відображення у фразеологізмах. Наприклад, у вислові «*They helped us a lot by hitting their own gold of tanks*» за допомогою іронічного фразеологізму підкреслюється некомпетентність ворога [60]. Цей вираз створює комічний ефект і водночас підсилює відчуття переваги над супротивником.

Фразеологічні одиниці з негативною конотацією виконують функцію критики або осуду, особливо в контексті війни, де кожне слово набуває додаткової ваги. Використання таких фраз підкреслює серйозність ситуації, вказуючи на неможливість вирішення конфлікту лише за допомогою дипломатичних методів. У вислові «*I'm a pacifist, but words can't stop them*» фразеологізм з негативною конотацією робить акцент на безпорадності мирних засобів у протистоянні агресору [60]. Це висловлювання підкреслює контраст між бажанням уникнути насильства і реальністю, яка вимагає рішучих дій.

Військовий дискурс також активно використовує ідіоми для створення образів, що посилюють емоційний вплив на слухача. У вислові «*This is a very bonding experience for people*» ідіома **bonding experience** підкреслює зміцнення взаємин та почуття єдності серед учасників бойових дій [60]. В умовах постійного стресу та небезпеки така єдність стає одним із ключових чинників виживання та підтримки бойового духу.

Ідіома «*gain a foothold*», що використовується у вислові «*The offensive is slow, but that's normal considering how much time they have had to gain a foothold*», наголошує на стратегічному зміцненні позицій ворога [60]. Це висловлювання не лише інформує про тактичну ситуацію, але й викликає у слухача відчуття загрози та тривоги, адже підкреслює довготривалий характер конфлікту.

Також важливу роль відіграють ідіоми, які створюють атмосферу невизначеності та тривоги, наприклад, «*A particular country where a lot of Russian ballistic missiles are stored*». Тут ідіома формує образ потенційної загрози, що посилює відчуття небезпеки та потребу в готовності до оборони [64].

Ідіоми часто використовуються для передачі складних психологічних станів або соціальних взаємодій, що дає змогу глибше розкрити досвід мовця.

Наприклад, «*The moral boost we had was significant*» вказує на важливість моральної підтримки під час війни, вказуючи на те, як саме піднесений дух впливає на здатність солдатів діяти в екстремальних умовах [62]. Цей вислів не лише повідомляє про підвищення бойового духу, а й передає емоційну стійкість та згуртованість військових.

Ідіома «*Hits you much more as you get older*» передає ідею про наростання емоційного тиску з плином часу [62]. Це підкреслює, як війна впливає на людину психологічно, зокрема з роками, коли накопичуються життєві досвіди і переживання стають більш гострими. Такий зворот створює емоційний контраст між минулим і теперішнім, дозволяючи глибше розкрити особисту історію.

Вислів «*Big guy picking on the little guy*» викликає чітку уяву про конфлікт, де сильний агресор тисне на слабшого, але рішучого опонента [63]. Цей фразеологізм передає нерівність сил у боротьбі, але також натякає на стійкість і готовність

меншого боротися до кінця. Така ідіома є важливим інструментом для створення емоційної напруги та акцентування на несправедливості конфлікту.

Інший приклад – «*He thinks I'm crazy*», що підкреслює нерозуміння або осуд з боку інших [63]. У цьому контексті ідіома використовується для передачі відчуття ізоляції або нерозуміння, яке може виникнути у військових чи цивільних під час критичних ситуацій.

Кліше є сталими виразами, які використовуються для забезпечення передбачуваності та зручності у сприйнятті повідомлень, що особливо важливо в умовах інформаційного перевантаження. У військових комунікаціях такі одиниці набувають додаткового емоційного навантаження, адже вони часто використовуються для підкреслення єдності, бойового духу або підготовки до майбутніх подій. Фрази-кліше виступають як маркери належності до певної спільноти, в даному випадку – військової, що сприяє формуванню відчуття спільної мети та солідарності.

Одним із важливих аспектів використання кліше є їх здатність передавати інформацію лаконічно, але з глибоким емоційним змістом. Наприклад, «*Someone was buying food, others were heading to the conscription office*» [62] відображає масштабну мобілізацію населення, передаючи атмосферу невизначеності та водночас готовності до дії. Фраза, хоч і проста за своєю структурою, ілюструє колективну реакцію на надзвичайну ситуацію, що підкреслює загальний бойовий дух.

Інший приклад – «*We were told the night before, and we just went*» [63], – демонструє готовність військових діяти негайно, без зволікань. Це кліше закріплює ідею постійної готовності до дії, навіть за відсутності повної інформації, що підсилює емоційний ефект і робить акцент на самовідданості бійців. Фраза викликає у слухача почуття захоплення рішучістю та відповідальністю.

Ще один цікавий приклад – «*No drama, no drama, as long as I've got internet*» [63]. Цей вислів використовує гумор для зниження емоційної напруги, створюючи ілюзію звичайності навіть у стресових умовах. Такі кліше дозволяють не лише

комунікувати серйозні питання, але й підтримувати психологічний стан, сприяючи адаптації до екстремальних ситуацій.

Вислів «*I believe that our borders should be put under our control*» [52] є типовим кліше, що підкреслює патріотичну позицію та звертає увагу на прагнення до відновлення територіальної цілісності. Така фраза викликає в реципієнтів почуття гордості та відповідальності за майбутнє своєї країни.

Ще один приклад кліше, «*The secrecy of the operation resulted in success*» [64], відображає стандартний військовий вираз, що фокусується на важливості дотримання таємниці під час планування та виконання бойових операцій. Цей вираз не лише повідомляє про успішність дій, але й підсилює впевненість у правильності обраної стратегії. Використання подібних фраз додає повідомленню офіційності та авторитетності, що має значення для сприйняття його аудиторією.

Кліше «*Elections are not an option for dictators*» [64] має негативне забарвлення і спрямоване на критику авторитарних режимів. Така фраза формує негативний образ супротивника, одночасно наголошуючи на демократичних цінностях, які захищаються у військових умовах. Подібні вислови мають сильний вплив, адже вони одразу визначають моральні рамки конфлікту.

Важливим емоційним маркером є також фраза «*It's a matter of freedoms and lives*» [61]. Вона демонструє основні ідеї захисту життя і свободи, надаючи вагомості сказаному. Ця фраза є універсальною і має потужний вплив, оскільки резонує з базовими людськими цінностями. Її використання дозволяє створити потужний емоційний контекст, який підсилює відчуття важливості військової місії.

Отже, фразеологічні одиниці є невід'ємною частиною військового дискурсу, виконуючи важливі комунікативні та емоційні функції. У процесі аналізу було встановлено, що ці мовні засоби не лише передають інформацію, але й додають висловлюванню емоційного забарвлення, сприяючи кращому сприйняттю і розумінню. Фразеологізми, зокрема метафоричні вирази, ідіоми та кліше, слугують для підсилення емоційного впливу, формування довірчої атмосфери та виділення ключових ідей.

Фразеологічні одиниці (див. Рис. 2.3) у військовому дискурсі відіграють важливу роль у створенні емоційного впливу та підсиленні експресії висловлювань. Метафоричні фразеологізми, що складають 29% прикладів, ефективно використовуються для зображення складних емоційних станів та ситуацій через образи, що викликають уявлення про боротьбу, стійкість і силу. Вони додають висловлюванням символізму, формуючи яскраві картини, які легко запам'ятовуються та емоційно зворушують.

Фразеологізми й ідіоми, які становлять 60% прикладів, є основою для передачі усталених уявлень і культурних цінностей, забезпечуючи глибину змісту та допомагаючи мовцеві висловлювати ідеї, що відгукуються в колективній свідомості.

Кліше, хоча й займають меншу частку серед фразеологічних одиниць, відіграють важливу роль у формуванні стабільності та структури військового дискурсу. Їх використання сприяє стандартизації комунікації, забезпечуючи її ефективність у складних умовах. Кліше створюють відчуття впевненості та підсилюють авторитетність висловлювань, що особливо важливо в ситуаціях, які вимагають швидкого реагування та злагодженої взаємодії.

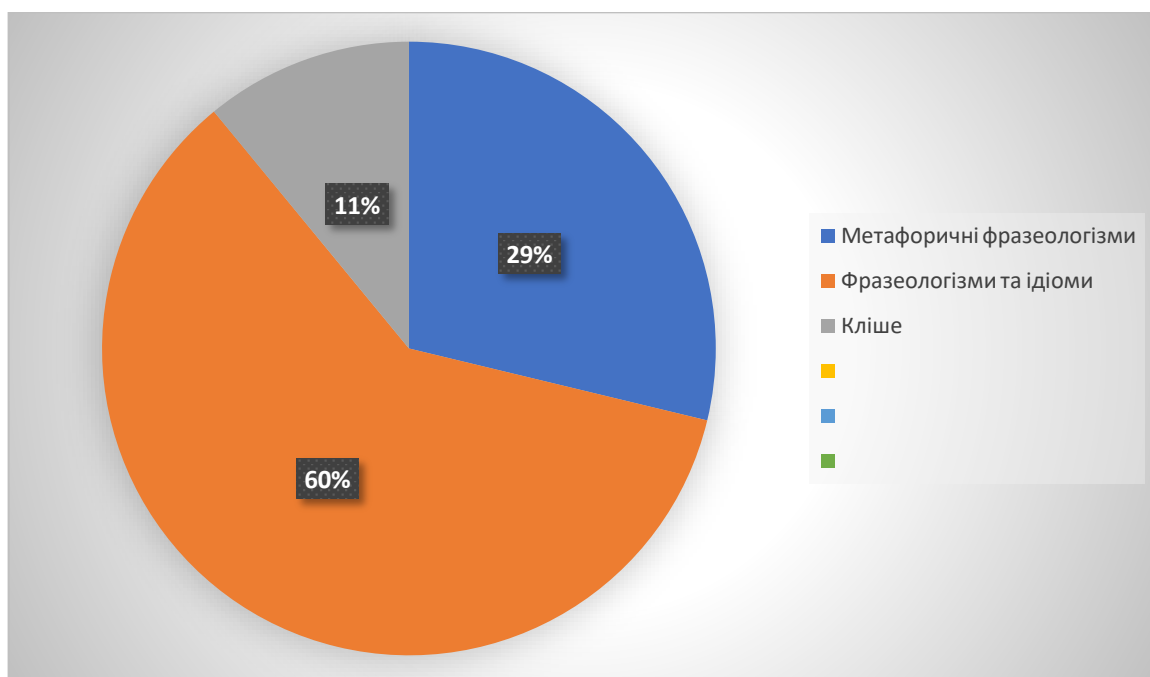


Рисунок 2.3 Фразеологічні одиниці як засоби вираження експресії

Усі ці засоби є важливими компонентами військового дискурсу, дозволяючи не лише передавати інформацію, але й формувати емоційний зв'язок з адресатом. Це сприяє не тільки підвищенню ефективності комунікації, а й підтримці морального духу, що особливо важливо в умовах війни.

Висновки до розділу 2

Аналіз показав, що лексичні засоби є невід'ємною частиною експресивного арсеналу військового дискурсу. Емоційно забарвлені лексеми відображають широкий спектр емоцій – від рішучості до глибокого патріотизму, дозволяючи мовцям передати інтенсивність своїх переживань у максимально стислій і доступній формі. Оказіоналізми забезпечують унікальність висловлювань, додаючи їм індивідуального характеру, що сприяє створенню впізнаваних стилістичних маркерів. Метафори, у свою чергу, додають глибини й образності, формуючи яскраві візуальні асоціації, які залишають сильний емоційний слід. Використання гіпербол підсилює емоційний вплив, наголошуючи на критичності та небезпечності ситуацій. Загалом, ці засоби забезпечують багатогранність емоційного впливу, формуючи певний емоційний настрій і сприяючи більш глибокому розумінню тексту.

Синтаксичні засоби виконують важливу функцію у створенні динаміки й ритму військового дискурсу. Інверсія та еліпсис допомагають виділяти ключові моменти, посилюючи їх емоційне навантаження. Ефектна подача інформації через зміну звичного порядку слів або пропуск другорядних елементів створює атмосферу напруги та невизначеності. Паралелізм додає тексту логічної чіткості та сприяє легшому сприйняттю інформації, забезпечуючи її ритмічну організованість. Риторичні питання та антитези створюють простір для роздумів, підкреслюючи контрастні ідеї та підсилюючи драматизм подій. Багатосполучниковість додає тексту напруженості, акцентуючи увагу на невідкладності дій і постійному русі військової реальності.

Фразеологічні одиниці забезпечують глибоку емоційну залученість, а також культурну ідентифікацію учасників комунікації. Метафоричні фразеологізми створюють символічні образи, які відображають боротьбу, стійкість та інші ключові концепти військового дискурсу. Ідіоми, завдяки своїй усталеній формі, ефективно доносять культурні цінності та традиції, слугуючи мостом між військовими й суспільством. Кліше забезпечують стабільність висловлювань і

сприяють швидкому розумінню ключових ідей, водночас формуючи довіру до сказаного. Таким чином, фразеологічні засоби сприяють створенню цілісного, емоційно насиченого та ефективного дискурсу, який резонує з аудиторією і підтримує її моральний дух.

Таким чином, засоби мовної експресії у військовому сприяють як передачі інформації, так і створенню емоційного зв'язку з аудиторією. Лексичні, синтаксичні та фразеологічні елементи взаємодіють для формування потужного комунікативного впливу, який не лише передає інформацію, але й надає їй емоційного та символічного значення. Військовий дискурс, насичений експресивними засобами, стає ефективним інструментом не лише для мотивації та координації військових, але й для консолідації суспільства в умовах конфлікту.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі було проведено комплексне дослідження мовних засобів експресії, що використовуються військовими в іншому середовищі. Результати дослідження дозволяють глибше зрозуміти специфіку військового дискурсу, його функції та роль експресивних мовних засобів у формуванні емоційно насичених висловлювань.

Військовий дискурс є унікальним типом інституційного дискурсу, що відображає специфіку комунікації в умовах збройних конфліктів. Його основними характеристиками є стислість, чіткість, формалізація та підвищена експресивність. У дискурсі військових виокремлюються дві ключові функції: інформативна та мобілізаційна. Перша спрямована на передачу точних даних, необхідних для координації дій, тоді як друга орієнтована на підняття морального духу, формування почуття єдності та готовності до дій. Особливо важливою є функція створення емоційного зв'язку між учасниками комунікації, що забезпечується через використання мовних засобів з яскраво вираженим експресивним потенціалом.

Експресія в лінгвістиці розглядається як категорія, що відображає здатність мовних одиниць передавати емоційний, оцінний та волюнтативний зміст. У військовому дискурсі експресія відіграє вирішальну роль, оскільки дозволяє підсилити вплив висловлювань, зробити їх більш переконливими та емоційно насиченими. Основними функціями експресії є емоційна, оцінна, мобілізаційна та інформативна. Емоційна функція спрямована на передачу почуттів та емоцій, оцінна – на вираження ставлення мовця до ситуації чи об'єкта, мобілізаційна забезпечує готовність до дії, а інформативна – сприяє ефективній передачі інформації.

Мовні засоби експресії поділяються на лексичні, синтаксичні та фразеологічні. Їх використання забезпечує створення емоційно насичених висловлювань, які можуть впливати на психоемоційний стан адресата. Лексичні засоби експресії формують основу для передачі емоційного змісту, синтаксичні

підсилюють виразність висловлювання через зміну структури речення, а фразеологічні додають висловлюванням культурного та соціального контексту, що підсилює їхню комунікативну ефективність.

Лексичні засоби вираження експресії відіграють ключову роль у формуванні емоційного забарвлення військового дискурсу, забезпечуючи передачу особистих переживань, оцінок та ставлення мовців до навколишньої дійсності. Їх функція полягає не лише в інформуванні, а й у створенні впливового емоційного контексту, що сприяє глибшому розумінню ситуації та підсилює комунікативний ефект. Як показує аналіз, серед найпоширеніших засобів експресії домінують емоційно забарвлені лексеми (38%), що підкреслюють інтенсивність почуттів та оцінок. Їх використання дозволяє мовцям відображати весь спектр емоцій – від страху та гніву до гордості й надії.

Метафори, що становлять 13% від загальної кількості засобів, сприяють створенню яскравих образів, які допомагають глибше передати складність і драматизм подій. Гіперболи (11%) активно використовуються для підкреслення масштабності проблем або надзвичайності ситуацій, підсилюючи емоційний вплив і привертаючи увагу аудиторії до ключових моментів. Значущу роль відіграють також епітети (10%), що деталізують і увиразнюють опис об'єктів або явищ, допомагаючи створювати більш емоційно насичену картину.

Слова з негативною конотацією (10%) акцентують увагу на критичному ставленні до ворога або обставин, підсилюючи напругу та підкреслюючи небезпеку ситуації. Іронія (3%) виступає інструментом для зниження емоційного напруження або вираження скептицизму, що дозволяє мовцям зберігати певну дистанцію до подій. Оказіоналізми (5%) додають унікальності мовленню, дозволяючи передати специфічний погляд на реалії війни через створення індивідуально-авторських словесних конструкцій.

Терміни (2%), хоча й не є основними засобами експресії, підкреслюють професійний характер висловлювань і надають їм авторитетності. Їх використання свідчить про високий рівень компетентності мовця в обговорюваних питаннях.

Антитеза (1%) допомагає створювати контрастні образи, що підсилюють напругу та акцентують увагу на ключових протиставленнях.

Так, лексичні засоби експресії в аналізованих текстах виконують не лише естетичну, а й важливу комунікативну функцію. Вони дозволяють мовцям досягти емоційної глибини, передати важливість подій і створити сильний вплив на аудиторію, підкреслюючи складність і багатоаспектність військової реальності.

Синтаксичні засоби є важливим компонентом у створенні експресивності військового дискурсу, забезпечуючи як змістовну, так і емоційну насиченість висловлювань. Серед них найбільш поширеною є інверсія, що становить 25% усіх проаналізованих прикладів. Її використання дозволяє акцентувати увагу на ключових частинах речення, що підсилює драматизм і виразність висловлювання. У військовому контексті інверсія додає висловлюванням особливої вагомості, підкреслюючи важливі деталі або висновки.

Еліпсис займає друге місце з частотою 22%. Цей засіб часто використовується для збереження лаконічності та підкреслення важливих елементів. У військових умовах, де час і точність мають критичне значення, еліптичні конструкції дозволяють сфокусувати увагу на суттєвих аспектах, передаючи напруженість і терміновість ситуації.

Паралелізм зустрічається в 18% випадків і відіграє важливу роль у створенні ритмічної структури висловлювань. Повторення подібних синтаксичних конструкцій підсилює емоційний ефект, акцентуючи на важливості ключових ідей. Цей засіб також допомагає підкреслити єдність і послідовність дій, що є особливо актуальним у військовому середовищі.

Антитеза, яка використовується в 12% випадків, сприяє створенню контрасту між різними ідеями чи станами. Це підсилює драматизм висловлювання, особливо у випадках, коли йдеться про протиставлення життя та смерті, надії та відчаю. Антитеза дозволяє чітко виділити важливі смислові опозиції, що додає глибини дискурсу.

Багатосполучниковість становить 13% і використовується для створення відчуття інтенсивності та складності ситуації. Часте застосування сполучників

додає висловлюванням динамізму, передаючи напружений або емоційно насичений характер подій.

Нарешті, риторичні питання з частотою 10% слугують для залучення реципієнта до роздумів і підсилення емоційного впливу. Вони часто використовуються для підкреслення важливих моральних або стратегічних питань, викликаючи глибокий емоційний відгук у слухача.

Так, синтаксичні засоби забезпечують багаторівневу експресивність у військовому дискурсі, підсилюючи як інформаційний, так і емоційний вплив. Їхнє варіювання дозволяє адаптувати висловлювання до конкретної комунікативної ситуації, зберігаючи при цьому високий рівень емоційної залученості реципієнта.

Фразеологічні одиниці, які застосовуються у військовому дискурсі, є важливими інструментами для створення емоційного забарвлення та посилення впливу на адресата. Вони виступають не лише засобом передачі інформації, але й способом формування емоційного фону, що особливо важливо в умовах конфлікту, де необхідно підтримувати бойовий дух і зміцнювати почуття єдності. Метафоричні фразеологізми, які складають 29% проаналізованих прикладів, виконують ключову роль у створенні яскравих образів. Вони допомагають перенести абстрактні поняття, такі як боротьба за свободу або патріотизм, у конкретну площину, роблячи ці ідеї більш зрозумілими та емоційно насиченими.

Фразеологізми та ідіоми, які становлять найбільшу частку (60%), відображають колективний досвід та культурні особливості мовців. Вони слугують для передачі усталених поглядів і цінностей, додаючи висловлюванням глибини та символізму. Часто ці одиниці несуть у собі потужний емоційний заряд, який допомагає підкреслити важливість ситуації або передати складність переживань. Використання кліше, що складають 11% прикладів, забезпечує ефект повторюваності й передбачуваності, сприяючи створенню відчуття стабільності та впевненості. Такі вислови сприймаються як «голос істини», що підсилює авторитетність і переконливість мовлення.

Таким чином, фразеологічні одиниці у військовому дискурсі виконують не лише комунікативну, але й значущу емоційно-експресивну функцію. Вони

допомагають створити сильний емоційний зв'язок між мовцем і реципієнтом, роблячи висловлювання більш впливовими та резонансними.

Проведене дослідження підтверджує важливість мовних засобів експресії у військовому дискурсі як інструменту впливу на реципієнта. Їх комплексне використання сприяє ефективній комунікації, забезпечуючи не лише передачу інформації, але й створення емоційного та когнітивного зв'язку між мовцем і слухачем.

Подальші дослідження в межах цієї тематики можуть бути спрямовані на розширення аналізу мовних засобів експресії у військовому дискурсі за рахунок залучення нових типів джерел, таких як документальні фільми, військові мемуари, блоги та публікації в соціальних мережах. Це дозволить більш глибоко вивчити специфіку використання експресивних засобів у різних контекстах і ситуаціях.

Важливою перспективою також є порівняльний аналіз військового дискурсу різних країн, що дозволить виявити культурно-специфічні особливості мовної експресії. Дослідження може включати порівняння мовних стратегій, використовуваних для мотивації військових у різних національних арміях, що сприятиме розумінню міжнародної специфіки військової комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ангерчік Є. Д. Експресивно забарвлена лексика як елемент розмовнопобутового стилю в українсько-англійському перекладі (на матеріалі твору О. Гончара «Собор»). Наукові записки. Серія Філологічна. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія». Вип. 25. 2012. С. 5–7.
2. Баюн К. Й. Експресивність як мовна та мовленнєва категорія. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2015. № 53. С. 25–28.
3. Биби́к С. П. Сильова розмовна норма та розмовна лексика. *Культура слова*. 2011. № 74. С. 59–65.
4. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика в словнику, мові та мовленні: навч. посібник для студ. філолог. спец. Ніжинський держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя. Ніжин : НДПУ ім. М. Гоголя, 2002. 217 с.
5. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти: Монографія. Ніжин : Видавництво «Аспект-Поліграф», 2005. 552с.
6. Бурбело В. Б. Сучасні концепції дискурсу та лінгвопрагматичні засади дискурсології. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка*. Серія : Іноземна філологія. Київ, 2022. № 32/33. С. 79–84.
7. Бурячок А. А. Оцінна лексика в українській літературній мові: Українське усне літературне мовлення. Київ : Наук. думка, 1967. С. 76– 83.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел]. К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
9. Власенко В., Яцик С. Експресивні деривативи у складі емоційної лексики прозових творів В.Шевчука «Двоє на березі» та «Антистрофа: okazія не на щодень».
10. Гнезділова Я. В. Емоційність та емотивність сучасного англомовного дискурсу: структурний, семантичний і прагматичний аспекти: дис. ... канд. філол. наук. Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2007.

11. Гуйванюк Н.В. Слово – Речення – Текст. Вибр. праці. Чернівці : Чернівецький нац. Ун-т, 2009. 664 с.
12. Гуйванюк Н. В. Лексичні й синтаксичні експресеми як засіб суб'єктивізації висловлення (на матеріалі творів буковинських письменників). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2011. № 7. С. 90–96.
13. Денисова С. П. Інтертекстеми в сучасному газетному тексті. Вісник Київського міжнародного університету : зб. наук. ст. *Журналістика*. 2004. № 3. С. 160–174.
14. Дорогович Н. О. Мовна експресія в художніх текстах українського резистансу 40-50-х років ХХ століття: дис. ... канд. філол. наук. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013.
15. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ : Либідь, 2001. 224 с.
16. Іваніна Т. В. Особливості перекладу емотивної лексики. *Держава та регіони*. 2008. № 2. С. 71–73.
17. Коваленко Б. О. Стилiстично знижена лексика в мові сучасної української публіцистики: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2003. 21 с.
18. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ : Наукова думка, 1978. 260 с.
19. Коробчинська Л. А. Деякі питання вивчення явищ взаємодії української і російської мов. Київ : Наук. думка, 1966. С. 195–205.
20. Корольова Т., Соріч Р., Александрова О. Військовий дискурс та особливості його перекладу. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. 2021. № 33. С. 368–386.
21. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації. Суми : Сум. нац. ун-т, 2013. 292 с.
22. Кузенко Г. М. Мовні засоби вираження емотивності. *Наукові записки НаУКМА*. 2000. Т. 18: С. 76–83.

23. Мелкумова Т. В. Погляди сучасних мовознавців на тлумачення поняття «виразність». *Філологічні студії*. 2017. № 16. С. 185–189.
24. Мілова М. М. «Експресивність» та «емотивність» у мові та мовленні. Рівні передачі емоцій у художньому англomовному тексті. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 9. С. 104–107.
25. Мойсієнко А. К. До питання про експресивність. *Стилістика укр. мови : зб. наук. праць*. 1990. С. 25–28.
26. Павленко Н. О. Основні підходи та методи дослідження дискурсу URL: <https://studentam.net.ua/content/view/8657/97/>.
27. Педосич Р. Д. Функціонування експресивно забарвленої лексики в романі м. Гримич «Клавка». Вінниця, 2021. 76 с.
28. Петренко І. І. Політичний дискурс: зміст, особливості, функції. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія : Філософія. Політологія*. 2010. № 100. С. 54–57.
29. Плющ М.Я. Проблема відокремлення і відокремлених компонентів речення (семантико-синтаксичний і комунікативний аспекти). К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2010. 93 с.
30. Погонець В. В. Поповнення військової лексики та фразеології англійської мови: лінгвальний та соціолінгвальний параметри : дис. ... канд. філ. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови (Філологічні науки)». Запоріжжя, 2019. 224 с.
31. Помирча С. В. Експресивна лексика як особливе та специфічне явище української літературної мови. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА. 2019. №. 7. С. 129–131.
32. Прокопенко Н. М. До питання про лінгвістичну сутність експресії. *Філологічні трактати*. 2015. Т. 7, № 4. С. 54–58.
33. Стаднік І. О. Лінгвістична відповідність понять «воєнний» дискурс vs «військовий» дискурс. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2016. IV(22). Р. 63–66.

34. Сукаленко Т., Шпетна С. Функціювання військового дискурсу в сучасному комунікативному просторі. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2023. № 1. С. 96–102.
35. Федик О. Мова як духовний адекват світу (дійсності). – Львів : Місіонер, 2000. 300 с.
36. Фразеологічний словник української мови. уклад. В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. Київ : Освіта, 1998. 204 с.
37. Хар М. Воєнний дискурс: процеси неологізації. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. № 24. Т. 1. С. 160–166. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/24/part_1/31.pdf.
38. Храбан Т. Сучасний український військовий неінституційний дискурс у структурі онлайн-дискурсу. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020 № 2. С. 188–193. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/33.215872>.
39. Царьова І. Сучасний воєнний дискурс: процеси неологізації. *Лінгвістика*. 2023. № 2. С. 107–114.
40. Чабаненко В. А. Стилїстика експресивних засобів української мови. Запоріжжя, 2002. 350 с.
41. Чабаненко В. Вибрані праці з мовознавства. Запоріжжя : Дніпровський металург, 2007. 505 с.
42. Чабаненко В. Стилїстика експресивних засобів української мови. Ч. I. Запоріжжя : Вид-до ЗДУ, 1992. 216 с.
43. Чабаненко В. А. Основи мовної експресії. Київ : Вища школа, 1984.
44. Шевченко І. С. Когнітивно-прагматичні дослідження дискурсу. Х. : Константа, 2005. С. 105–117.
45. Шемуда М. Формування навичок вираження експресивності у процесі іншомовної комунікації. *Теоретична і дидактична філологія*. 2024. № 37. С. 79–88.
46. CBS Mornings. Ukrainian soldier on what he saw on front lines, 2022. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=IpHpf57_-sA.
47. Cook G. The discourse of advertising. London : Routledge, 1966. 256 p.

48. Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge, 1987. 480 p.
49. Dijk T. A. van. *Critical discourse studies: A sociocognitive approach. Methods of critical discourse analysis*. 2019. No. 2. P. 62–86.
50. Dijk T. A. van. *Strategies of Discourse Comprehension*. New York : Academic Press, 1983. 418 p.
51. Elstein S. *Electronic interaction: Comparative description according to the production environment in the review of educational writing projects*. URL: <http://www.lenguas.unc.edu.ar/aledar/hosted/xicongreso/index.html>.
52. EWTN. *Ukrainian Soldier Captured by Russia | EWTN News In Depth, 2024. YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=y14YpXyQ_mQ.
53. Fairclough N. *Media Discourse*. London : Edward Arnold, 1995. 224 p.
54. Foucault M. *The Archaeology of Knowledge: And the Discourse on Language*. London : Vintage, 1982. 256 p.
55. Fowler R. *Linguistic Criticism*. Oxford : Oxford University Press, 1986. 190 c.
56. Hall S. *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices, Culture, Media and Identities*. London : SAGE Publications, 1997. 400 p.
57. Hawthorn J. A. *Concise Glossary of Contemporary Literary Theory*. London : Hodder Arnold, 1992. 224 p.
58. Henry F., Tator C. *Discourses of Domination*. Toronto : University of Toronto Press, 2002. 292 c.
59. Scollon R. *Mediated Discourse as Social Interaction*. – London : Routledge, 2001. 4 p.
60. Suchomimus. *Interview With Ukrainian Soldier from the Ukraine Volunteer Center Who Answers Your Questions, 2023. YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2GotfF0DS1U>.
61. The German Marshall Fund of the United States. *I Was Not Born for War (Conversations with Ukrainian Soldiers), 2023. YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9wa6qdvjXH0>.

62. TommyKayVIBE. I Interviewed a REAL Ukrainian Soldier, 2023. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Lu1_G0nI9z8.
63. UATV English. 'I've Seen What Russian Soldiers Do in Ukraine,' – British Warrior, 2024. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rqLSJYM1XOg>.
64. UATV English. Ukrainian military developments. Interview with Ivan Stupak, 2024. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=owEPvmpULPk>.
65. Widdowson H. G. English for Specific Purposes: Criteria for Course Design in English for Academic and Specific Purposes. *Studies in Honour of Louis*. 1981. 18 p.